

U N I V E R Z I T A K A R L O V A

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

**MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ ŠKOL A
ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ V PLZEŇSKÉM
KRAJI**

Závěrečná bakalářská práce

Autor:	Helena Matěchová
Obor:	Školský management
Forma studia:	Kombinované
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Zeman
Datum odevzdání práce:	17. června 2011

Resumé:

Závěrečná bakalářská práce se zabývá možnostmi financování škol a školských zařízení v Plzeňském kraji. Podává ucelený přehled o systému přidělování finančních prostředků školám a školským zařízením zřizovaných krajem a obcemi. Zabývá se celkovou analýzou financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu, je doplněna o další způsoby financování škol.

Z provedeného výzkumného šetření vyplývají podněty pro metodickou činnost Odboru školství, mládeže a sportu Plzeňského kraje. Práce je využitelná i v oblasti managementu školy, zejména pro začínající ředitele.

The Summary:

This bachelor thesis deals with financing options of schools and educational institutions in the Pilsen region. The thesis presents an integrated summary of financial funds allocation for schools and educational institutions which are established by the region and municipal corporations. It deals with the overall analysis of school and educational institution financing and is supplemented with other ways of school financing.

The conducted research results into several suggestions for methodical work of the Department of Education, Youth and Sport in the Pilsen region. The work is applicable in the field of school management, especially for beginning schoolmasters.

Klíčová slova:

financování školství * finanční zdroje * rozpočet * normativ * ředitel/ředitelka * škola * školské zařízení * odbor školství * řízení * kvalita * efektivita * manažerské dovednosti * kraj * krajský úřad * výzkum *

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou závěrečnou bakalářskou práci vypracovala sama za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Helena Matěchová

Poděkování

„Děkuji vedoucímu práce Mgr. Pavlu Zemanovi za odborné vedení, cenné připomínky a odborné rady při vypracování mé závěrečné bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat ředitelům a ředitelkám škol a školských zařízení v Plzeňském kraji za jejich spolupráci a vstřícnost při poskytování potřebných podkladů a informací pro vypracování této práce.“

Obsah

Úvod	5
1 Plzeňský kraj	6
1.1 Základní informace o Plzeňském kraji	6
1.2 Údaje o rozloze a obyvatelstvu Plzeňského kraje	6
2 Státní správa a samospráva ve školství.....	8
2.1 Vykonavatelé státní správy ve školství.....	8
2.2 Vykonavatelé samosprávy ve školství.....	9
2.3 Typy škol a školských zařízení.....	10
2.4 Plzeňský kraj a veřejná správa	10
2.5 KEVIS	12
3 Financování školství.....	13
3.1 Základní pojmy financování školství.....	13
3.2 Neinvestiční prostředky	14
3.2.1 Přímé výdaje na vzdělávání.....	15
3.2.2 Ostatní provozní výdaje	19
3.3 Investiční prostředky	19
3.4 Alternativní finanční toky škol a školských zařízení	20
3.4.1 Příjmy z vlastních zdrojů.....	20
3.4.2 Doplnková činnost	20
3.4.3 Dary	21
3.4.4 Peněžní fondy.....	21
3.4.5 Finanční prostředky programů vyhlášených MŠMT ČR.....	23
3.4.6 Finanční prostředky programů Evropské unie	24
3.4.7 Výzva EU peníze školám.....	27
3.5 Současný trend financování školství	28
4 Financování škol a školských zařízení v Plzeňském kraji.....	33
4.1 Školy a školská zařízení zřizované Plzeňským krajem	33
4.1.1 Školy a školská zařízení zřizované obcemi	36
4.1.2 Školy a školská zařízení jiného zřizovatele.....	36
4.2 Pracovníci ve školství.....	37
4.3 Ekonomika	39
4.3.1 Celkové výdaje na školy a školská zařízení zřizované Plzeňským krajem.....	39
4.3.2 Provozní výdaje	40
4.3.3 Investiční výdaje	41
4.3.4 Neinvestiční výdaje škol a školských zařízení zřizovaných obcemi na území Plzeňského kraje.....	42
4.3.5 Údaje o finančních prostředcích na činnost škol a školských zařízení na území Plzeňského kraje, které nezřizuje stát, kraj, obec nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost	43
4.3.6 Výdaje na rozvojové programy	44
4.3.7 Přímé výdaje na vzdělávání na dítě, žáka a studenta u jednotlivých druhů škol a školských zařízení zřizovaných Plzeňským krajem a obcemi	45
4.3.8 Dotační programy vyhlášené Plzeňským krajem	48

4.3.9 Základní školy.....	48
5 Výzkumné šetření.....	50
5.1 Předpoklady	50
5.2 Hodnotící část	51
5.2.1 Předmět a rozsah hodnocení, hodnotící kritéria	51
5.2.2 Indikátory a sledované jevy	51
5.2.3 Nástroje hodnocení, hodnotící stupnice.....	51
5.2.4 Výsledky výzkumného šetření	53
5.2.4.1 Vyhodnocení jednotlivých uzavřených otázek	56
5.2.4.2 Vyhodnocení otevřených otázek.....	63
5.3 Správnost předpokladů	65
ZÁVĚR	68
Seznam použité literatury	69
Přílohy	74

Úvod

Jedním ze zásadních úkolů, které vyplývají z přijaté Lisabonské strategie, je posilování role vzdělávání, jež je jedním ze základních nástrojů zlepšování konkurenceschopnosti naší republiky jak v rámci Evropské unie, tak i v celém světě.

Úspěšnost České republiky se odvíjí zejména od výsledků ekonomiky, což se projevuje i v oblasti školství.

Vzhledem k tomu, že financování školství je jedním z rozhodujících principů v celém systému vzdělávání, jeho znalost, zásady a normy se výrazně promítají do manažerské práce ředitelů škol a školských zařízení. Finanční prostředky ovlivňují nejen materiální vybavení škol a školských zařízení, ale i personální politiku managementu i realizaci školních vzdělávacích programů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky přiděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu jednotlivým krajům. Odbory školství příslušných krajských úřadů je pak rozepisují školám a školským zařízením ve své působnosti podle tzv. krajských normativů. Zpětně kontrolují jejich využití.

Protože z konkrétní činnosti Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje vyplývá, že se v této oblasti stále vyskytují problémy, je zaměřena závěrečná práce právě do oblasti financování škol a školských zařízení.

Jejím cílem je:

- podat ucelený přehled o systému financování školství ze státního rozpočtu a i z jiných zdrojů,
- zjistit efektivitu metodické činnosti Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje v oblasti financování.

1 Plzeňský kraj

1.1 Základní informace o Plzeňském kraji ¹

Plzeňský kraj se rozprostírá na jihozápadě České republiky. Sousedí na severozápadě s Karlovarským, na severu s Ústeckým, na severovýchodě se Středočeským a na východě s Jihočeským krajem. Nejdelší hranici má na jihozápadě se SRN (Bavorskem). Velmi výhodná je poloha regionu mezi hlavním městem Prahou a zeměmi západní Evropy.

Svou rozlohou je Plzeňský kraj třetím největším krajem v České republice, avšak počtem obyvatel se řadí na deváté místo. Na celkovém počtu obyvatel České republiky se podílí 5,4%. Po Jihočeském kraji je druhým nejřidčeji zalidněným krajem v České republice.

Sídelní struktura kraje je nevyvážená – na metropolitní Plzeň navazuje drobná venkovská struktura. Schází města střední velikosti. Typickým rysem území je vysoký počet malých sídel. Katastrální území obcí do 2000 tisíc obyvatel tvoří více než 4/5 rozlohy kraje a žije v nich přes 30% obyvatelstva.

1.2 Údaje o rozloze a obyvatelstvu Plzeňského kraje

Tabulka č. 1 – Údaje o Plzeňském kraji

Rozloha	7 561 km ²
Počet obyvatel (k 31. 3. 2010)	571 891
Počet obcí s rozšířenou působností	15
Počet obcí	501

V současnosti je Plzeň čtvrtým největším městem v Česku. Žije zde 167 000 obyvatel, což je více než 30% obyvatelstva Plzeňského kraje. Sídlí zde západočeská univerzita.

¹ www.kr-plzensky.cz

Kromě Plzně plní funkci center města Klatovy, Domažlice, Tachov, Rokycany. Vzhledem k nízké hustotě zalidnění mají význam i malá města jako jsou například Sušice, Stříbro, Plasy, Kralovice, Horšovský Týn, Přeštice, Nepomuk aj.

2 Státní správa a samospráva ve školství

Veřejnosprávní činnost na úseku školství patří mezi základní náplň správy moderního státu už proto, že výchova a vzdělávání členů společnosti jsou jejím stěžejním veřejným zájmem. Zatímco státní správu lze chápat jako řídicí a realizační činnost institucí zabezpečujících vliv státu na ochranu práv občanů a rozvoj v oblasti výchovy a vzdělání, samospráva představuje vliv a participaci zainteresované veřejnosti při řešení a rozhodování otázek vzdělávání.

2.1 Vykonavatelé státní správy ve školství²

Ředitel školy, který disponuje především těmito kompetencemi: řídí školu, předškolní nebo školské zařízení – je jejím statutárním orgánem; odpovídá za plnění učebních plánů a učebních osnov, za odbornou a pedagogickou úroveň výchovně vzdělávací práce školy, předškolního zařízení nebo školského zařízení a za efektivní využívání svěřených hospodářských prostředků; kontroluje práci pedagogických pracovníků a ostatních pracovníků a studijní výsledky žáků; odpovídá za zpracování a zpřístupnění výroční zprávy o činnosti školy a výroční zprávy o hospodaření školy; zodpovídá za řádné vedení školní matriky; rozhoduje v náležitostech stanovených § 165 školského zákona.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (obec III - ORP), jehož úkolem je zejména zpracovávat návrh rozpočtu pro školy a školská zařízení zřizované v obvodu jejich působnosti a předkládat krajskému úřadu rozbor hospodaření za tyto školy.

Krajský úřad zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ve svém správním obvodu a každoročně zveřejňuje výroční zprávu o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v kraji.

Česká školní inspekce (dále jen ČŠI) je orgánem s kontrolními pravomocemi, který je přímo řízený MŠMT ČR. Školní inspekce ve školách,

²Sbírka zákonů: zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online].

školských a předškolních zařízeních především zjišťuje a hodnotí výsledky vzdělávání a výchovy, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů, personální a materiálně technické podmínky výchovné a vzdělávací činnosti a vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů a veřejnosprávní kontrolu finančních prostředků státního rozpočtu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR) je ústředním orgánem státní správy pro školy, předškolní a školská zařízení, která zároveň řídí ve věcech výchovy a vzdělání. Odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Dále k jeho hlavním činnostem patří zejména rozpis a přidělování finančních prostředků vyčleněných ze státního rozpočtu školám, předškolním a školským zařízením, jichž je zřizovatelem nebo jejichž zřizovatelem je církev, přidělování finančních prostředků krajům pro školy, předškolní a školská zařízení jiných zřizovatelů a nejméně jednou za 4 roky zpracovává a zveřejňuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy.

Jiné ústřední orgány státní správy vykonávají státní správu školství jen stanoví-li tak zvláštní zákon.

2.2 Vykonavatelé samosprávy ve školství³

Obec - vytváří v samostatné působnosti podmínky pro plnění povinné školní docházky. Pokud v obci tyto podmínky zajištěny nejsou, může žák plnit tuto povinnost ve škole zřízené jinou obcí. V tom případě je obec, ve které má žák trvalý pobyt, povinna hradit obci, která školu zřídila, její neinvestiční výdaje připadající na jednoho jejího žáka této školy. Obec je též povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území a pro děti umístěné na jejím území ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to ve vlastní mateřské škole nebo v mateřské škole zřizované jinou obcí – v tomto případě opět musí hradit zřizovatelské obci neinvestiční výdaje. Základní školy, předškolní a školská zařízení zřizuje jako své příspěvkové organizace. Obec dále na základě výsledků konkurzního řízení jmenuje a odvolává ředitele škol,

³ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online].

předškolních a školských zařízení, které sama zřizuje. Obec také zpravidla zřizuje komisi pro výchovu a vzdělávání, v obcích s více než pěti školami se zřizuje vždy. Školy, předškolní a školská zařízení jsou v této komisi zastoupeny dvěma pětinami zástupců z řad pedagogických pracovníků.

Kraj - v samostatné působnosti vytváří podmínky pro zajištění vzdělávání v jím zřizovaných školách a školských zařízeních a podmínky pro péči o děti a mládež s nařízenou ústavní výchovou. Jmenuje na základě výsledků konkurzního řízení a odvolává ředitele škol, předškolních a školských zařízení, které zřizuje.

2.3 Typy škol a školských zařízení

Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Druhy školských zařízení jsou školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování a školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči. Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.

2.4 Plzeňský kraj a veřejná správa

Plzeňský kraj je jedním ze čtrnácti samosprávných krajských celků. Jejich vznik a činnost jsou od roku 2000 důležitým prvkem veřejné správy v České republice. Kraje jsou samosprávné celky, to znamená, že je nespravuje stát, ale zvolené zastupitelstvo daného kraje. To by mělo přinést občanům kraje větší kontrolu nad jeho činností a více možností ovlivňovat dění na území, na kterém

žijí. Kraj pečuje o všestranný rozvoj regionu a o potřeby občanů. Při plnění svěřených úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech.

Kraj jako instituce má velmi podobnou strukturu jako město či obec. Podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích je nejvyšším rozhodujícím orgánem krajské zastupitelstvo. Zastupitelstvo Plzeňského kraje je složeno z 45 členů (počet zastupitelů je stanoven podle počtu obyvatel kraje). Zastupitelé ze svého středu zvolili hejtmana kraje, hlavního představitele, který kraj navenek reprezentuje a je oprávněn jeho jménem jednat. Jeho pozice v kraji odpovídá zhruba pozici starosty či primátora ve městě či obci. Zastupitelstvo dále volilo radu kraje (svou funkcí odpovídá radě města či obecní radě), která připravuje podklady pro rozhodování zastupitelstva nebo sama rozhoduje v dílčích záležitostech. Rada Plzeňského kraje je devítičlenná (počet členů je také stanoven podle počtu obyvatel kraje).

Jedním z orgánů kraje je krajský úřad. Krajský úřad vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu nebo zvláštnímu orgánu. Krajský úřad plní úkoly samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a napomáhá činnosti výborů a komisí. Funkce krajského úřadu jsou vymezeny v § 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci kraje, zařazení do krajského úřadu. Krajský úřad se člení na odbory a oddělení. Krajský úřad Plzeňského kraje je členěn na 17 odborů.

Od začátku roku 2003 vstoupila na území České republiky v platnost další etapa reformy veřejné správy. Zanikly okresní úřady, místo nich byly výkonem státní správy pověřeny tzv. obce s rozšířenou působností. Kromě Plzně, která je statutárním městem od roku 1990, vykonává státní správu v Plzeňském kraji dalších 14 obcí: Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice, Tachov.⁴

⁴ www.plzensky-kraj.cz

2.5 KEVIS

Krajský Evidenční Informační Systém je společným projektem Ministerstva vnitra ČR a Asociace krajů ČR financovaným v rámci navýšení první etapy informatizace krajů.

Základním cílem projektu bylo vytvoření univerzální databázové a aplikační platformy pro řešení jednoduchých úloh typu evidenční agenda. Hlavní motivací pro práci na tomto systému byla společná snaha krajských úřadů systematizovat a integrovat aplikační vybavení především v oblasti výkonu agend přenesené státní správě.

Úkolem systému KEVIS je poskytnout jednoduše a efektivně administrovatelnou platformu, pomocí které se dají v krátkém čase realizovat jednoduché požadavky na vytvoření evidenční aplikace. Systém řeší problematiku vytvoření, administrace, užívání a sdílení takovýchto evidencí na krajské i celorepublikové úrovni.⁵

⁵ www.kevis.cz/

3 Financování školství

3.1 Základní pojmy financování školství

Školy a školská zařízení jsou zřizovány jako příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby, které hospodaří s finančními prostředky veřejných rozpočtů. Tyto prostředky jsou účelově vázány, a proto je lze vynakládat jen na ty účely, pro které jsou určeny. Jsou to prostředky ze státního rozpočtu, rozpočtů územně samosprávných celků, mezinárodních programů nebo prostředky získané z vlastní hospodářské činnosti, jedná se o vícezdrojové financování.

Oproti stavu, který byl ve školské správě po celá 90. léta – tedy uplatnění tzv. odvětvového, resp. resortního, řízení školství – se s reformou veřejné správy prosadil tzv. kombinovaný model řízení školství, v němž se navzájem prolínají odvětvový a územní model řízení. Resortní princip řízení v oblasti financování je dán normotvornou rolí MŠMT ČR vůči krajským úřadům včetně pravomoci určit těmto nižším článkům veřejné správy kriteria pro stanovení krajských normativů, nezbytných pro rozpis přidělených prostředků jednotlivým školám a školským zařízením. Na druhé straně legislativní změny umožnily zřizovatelům (obcím i krajům) přispívat školám a školským zařízením na ty výdaje, které má jinak ze zákona povinnost poskytovat stát. Mohou tak posílit svůj vliv na chod těchto škol a zvýraznit tím územní princip řízení, aniž by tím došlo k dotčení odvětvového způsobu řízení v oblasti financování.⁶

Základními právními normami, které určují financování nákladů základních škol je školský zákon, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon o státním rozpočtu⁷ a vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech. V rámci uvedených právních předpisů zřizovatel může stanovit i další pravidla. Pro školy zřízené územně samosprávným celkem. je to např. vymezení práv při správě majetku zřizovatele, které je povinností zahrnout přímo do zřizovací listiny.

⁶ VALENTA, J. (2004).

⁷ aktuálně zákon č. 487/2009 Sb., zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2010

Základem systému financování regionálního školství jsou normativy, které jsou definovány jako jednotkové neinvestiční výdaje, a ve školské ekonomice se poprvé objevují v roce 1992. V současné době je do jejich výpočtu zahrnováno stále více dalších závazných ukazatelů, čímž vzniká poněkud komplikovaný způsob financování. MŠMT ČR odpovídá v prostředí normativního způsobu financování za krytí tzv. přímých nákladů na vzdělávání, které přiděluje jako účelové prostředky pro veřejné školy a školská zařízení zřizované obcemi, svazky obcí a kraji, a to prostřednictvím orgánu kraje v přenesené působnosti. Odbory školství krajských úřadů provedou podle závazných zásad MŠMT ČR a na základě republikových normativů, které stanoví podle metodických pokynů MŠMT ČR, rozpis těchto výdajů na jednotlivé školy ve své územní působnosti.

Finanční prostředky na provoz – provozní výdaje – škol a školských zařízení zabezpečují kraje a obce ze svých rozpočtů. Obce a kraje také poskytují školám příspěvek na investice. Tyto prostředky poskytují školám a školským zařízením s ohledem na jejich potřeby, ale současně také vzhledem ke svým finančním možnostem. Své finanční možnosti ve vztahu ke školám mohou vylepšit například tím, že využívají budovy a zařízení škol k jiným účelům. Mohou například pronajímat tělocvičnu pro sportovní využití občanů, prostory školy pro pořádání výstav nebo pro činnost zájmových sdružení apod.

3.2 Neinvestiční prostředky

Neinvestiční výdaje (NIV) jsou součástí běžných výdajů a jedná se o finanční prostředky, které nejsou určeny na nákup investic, ale jsou určeny na náklady, které souvisí s chodem organizace. Můžeme je rozdělit na:

- **přímé** – jasně vymezený účel použití v §160 škol.zákona (zejména mzdové výdaje),
- **provozní** – obecně stanovený účel použití (provoz organizace).

3.2.1 Přímé výdaje na vzdělávání

Největší podíl finančních prostředků regionálnímu školství plyne ze státního rozpočtu, kapitoly 333 – MŠMT ČR, které jsou poskytovány krajům na základě republikových normativů. Zároveň ministerstvo stanoví příslušné závazné ukazatele, jako jsou například limity pro objem mzdových prostředků a celkový počet zaměstnanců ve školství. Tyto výdaje hrazené na základě zákona se nazývají přímé výdaje na vzdělávání, jsou součástí běžných výdajů a jejich použití je vymezeno v § 160 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Finance ze státního rozpočtu jsou přidělovány striktně účelově formou dotace na zvláštní účet kraje. Závazné zásady pro jejich další rozpis a přidělení jednotlivým školám a školským zařízením stanovuje ministerstvo příslušnou směrnicí. Tímto materiálem MŠMT ČR přímo ovlivňuje kraje při realizaci nejdůležitější etapy rozpisu rozpočtu, a to rozpisu z kraje až do jednotlivých škol.

Při přípravě návrhu rozpočtu kraje spolupracují s obcemi s rozšířenou působností (ORP), které pro krajský úřad zpracovávají návrh rozpočtu pro školy a školská zařízení ve své působnosti. Kraje pak na základě krajských normativů stanoví rozpočet. Finanční prostředky zasílají formou záloh na účet jednotlivých škol a školských zařízení. V souladu se zákonem zodpovědnost za konečný rozpočet nese jednoznačně krajský úřad.⁸

Rozpočet přímých vzdělávacích výdajů na rok 2010 byl oproti roku 2009 radikálně snížen jak pro oblast mzdových prostředků (cca o 550 mil. Kč.), tak pro oblast ostatních běžných výdajů hrazených ze státního rozpočtu (cca o 220 mil. Kč.). Z důvodu snížení mzdových prostředků, došlo k úbytku počtu zaměstnanců a k výraznému snížení výdajů na učební pomůcky a na další vzdělávání pedagogických pracovníků, což lze vnímat značně negativně. MŠMT ČR zde do jisté míry spoléhá na vylepšení finanční situace masivnějším zapojením

⁸ VALENTA, J. (2004).

disponibilních zdrojů Evropského sociálního fondu (dále jen ESF) právě v této oblasti.

Tabulka č. 2: Rozpočtové zdroje pro rozpis regionálního školství ÚSC na rok 2010

NIV celkem v tis. Kč	MP v tis. Kč	Odvody v tis. Kč	ONIV v tis. Kč.	Limit PZ
83 231 526	56 129 274	20 194 311	6 907 941	217 687

Zdroj: MŠMT ČR: RgŠ ÚSC a soukromé školství - Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 v úrovni MŠMT – KÚ [online]. MP – mzdové prostředky, PZ – počet zaměstnanců

Pro stanovení přímých výdajů je výchozím bodem určení republikových normativů regionálního školství, do roku 2004 známých jako agregované normativy. MŠMT ČR je stanovuje pro pět stupňů vzdělávací soustavy s ohledem na věk žáků (studentů). Definice MŠMT ČR je vymezuje následovně: „Republikové normativy stanovuje ministerstvo jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí na kalendářní rok. Objemem výdajů se zde míní celková výše přímých neinvestičních výdajů poskytovaných ze státního rozpočtu, členěných na mzdové prostředky + odvody a na ostatní neinvestiční výdaje. Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.⁹ Výše republikových normativů závisí na ekonomických výsledcích předchozího roku, na předpokládaném počtu výkonů, očekávaných změnách ve finanční oblasti školství a dalších aspektech definovaných MŠMT ČR. Pro republikové normativy stanovené na rok 2011 je dokument MŠMT ČR veden pod číslem jednacím 32 332/2010-26. Ministerstvo je zveřejňuje ve Věstníku a na svých internetových stránkách.

Republikové normativy jsou členěny podle věku dětí, žáků a studentů. První skupinou jsou předškolní děti od 3 – 5 let, druhou žáci plnící povinnou školní docházku mezi 6. a 14. rokem věku, třetí skupinu tvoří středoškolští studenti od 15 – 18 let, další kategorií od 19 – 21 let jsou studenti vyšších odborných škol

⁹ MŠMT ČR : RgŠ ÚSC a soukromé školství. Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 v úrovni MŠMT – KÚ [online].

a poslední skupina zahrnuje děti a žáky v rozmezí 3 – 18 let v krajských zařízeních ústavní výchovy (KZÚV).¹⁰ V souvislosti s republikovými normativy se používá výraz „věková kategorie“, nejde o věkovou kategorii v pravém slova smyslu, protože určujícím znakem pro zařazení do jednotlivých skupin není věk dítěte, ale skutečnost, že se dítě, žák nebo student vzdělává v příslušném stupni vzdělávání.

V souvislosti s demografickým vývojem České republiky je nutné sledovat výkyvy v počtu dětí ve školách, protože právě tento ukazatel má podstatný vliv na objem finančních prostředků v obecním a krajském školství. Počet žáků na základních školách má podle demografické projekce Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) dosáhnout minima v roce 2010 (o 10,2 % oproti roku 2005), naopak do roku 2015 má být zaznamenán nárůst až 5,3 %.¹¹ Následující tabulka poskytuje přehled výkonů (počtu dětí, žáků nebo studentů) regionálního školství v letech 2004/2005 až 2010/2011.

Tabulka č. 3: Vývoj výkonů obecního a krajského školství v letech 2004/05 až 2009/10

RgŠ ÚSC ¹²	Výkony 04/05	Výkony 05/06	Výkony 06/07	Výkony 07/08	Výkony 08/09	Výkony 09/10	Výkony 10/11	Změna za rok (09/10 ku 08/09) absolutně	Změna za rok (10/11 ku 09/10) absolutně
3 – 5 let	268 813	270 528	273 424	279 592	292 090	307 260	321 945	15 170	14 685
6 – 14 let	984 814	949 028	909 147	877 301	847 108	824 882	819 857	-22 226	-5 025
15 – 18 let	419 188	416 630	415 631	408 610	402 552	395 122	378 837	-7 430	-16 285
19 – 21 let	17 447	16 401	15 515	15 514	14 653	15 160	15 659	507	499
3–8 v KZÚV		5 221	5 214	5 139	5 035	4 982	4 979	-53	-3
RgŠ celkem	1 690 262	1 657 808	1 618 931	1 586 156	1 561 438	1 547 406	1 541 277	-14 032	-6 129

Zdroj: MŠMT ČR : RgŠ a soukromé školství - Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 a 2011 v úrovni MŠMT – KÚ [online].

¹⁰ tamtéž

¹¹ MŠMT ČR : Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR [online]. 2007 [cit. 2010-03-01].

¹² RgŠ ÚSC – regionální školství územně samosprávných celků

Nejvyšší neinvestiční výdaje na jednoho žáka jsou stanoveny pro středoškolské studenty, tedy skupinu 15 – 18 let. Naopak nejnižší výdaje jsou tradičně připisovány předškolní kategorii dětí od 3 – 5 let.

Po výpočtu republikových normativů na jednotku výkonu jsou jednotlivým krajům zaslány příslušné objemy finančních prostředků určených pro regionální školství. Krajské úřady pak mají povinnost rozepsat tyto účelově vázané prostředky státního rozpočtu na jednotlivé školy a školská zařízení ve své působnosti, přičemž při jejich dalším zpracování musí dodržet závazné ukazatele, které jsou dány MŠMT ČR. Jedná se o vymezení celkových neinvestičních výdajů, ostatních neinvestičních výdajů, zákonných odvodů ze mzdových prostředků, prostředků určených do Fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP) a určení limitu počtu zaměstnanců. Školám jsou po výpočtu krajských normativů přidělovány finanční prostředky na základě vykázaného počtu žáků – výkonů, nejvýše však do povoleného počtu - kapacity dětí a žáků, který se pro každou z nich uvádí v rejstříku škol a školských zařízení. Výše normativů se může mezi jednotlivými kraji lišit, protože každý územně samosprávný celek si stanovuje v dlouhodobém záměru v oblasti školství odlišné priority.

Krajské normativy se stanoví na základě republikových normativů, Rozpis finančních prostředků, který je kraji přidělen, se určuje na základě výkonů uvedených ve statistických výkazech k 30. 9. a pro školní jídelny k 30. 10. Každý kraj má svá specifika. V Plzeňském kraji se rozpis závazných ukazatelů - rozpočet - stanoví na základě výkonů k 1. 1. Školy a školská zařízení přesně zadají do systému KEVIS počty žáků a dětí - výkony. Dle těchto podkladů Plzeňský kraj zpracuje rozpočet jednotlivých škol a školských zařízení pomocí aplikace MÚZO. Tato aplikace je pro výpočet rozpočtu spolehlivá. Plzeňský kraj pořádá pro všechny ředitele škol a školských zařízení k problematice rozpočtu konzultace, kde se princip stanovení rozpočtu v daném roce vysvětlí a případné dotazy zodpoví. Po obdržení rozpočtu - závazných ukazatelů se může škola nebo školské zařízení vyjádřit k přidělenému rozpočtu a případně se přihlásit do dohodovacího řízení.

3.2.2 Ostatní provozní výdaje

Objemově menší, nikoliv však zanedbatelnou část rozpočtu, tvoří finanční prostředky poskytované zřizovatelem ve formě příspěvku. Tyto prostředky jsou označovány jako neinvestiční příspěvek – provozní výdaje a souvisejí se zajištěním provozu školy a školských zařízení. Patří sem především náklady na energie, nájemné, opravy, materiál, ostatní služby, odpisy, nákup neinvestičního majetku, popř. jiné náklady, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu.

3.3 Investiční prostředky

Investiční výdaje (IV) neboli kapitálové výdaje jsou jednorázovými výdaji vynakládanými na pořízení nebo zhodnocení majetkových složek. Škola zřizovaná obcí musí investiční dotace nebo nakládání s investičními prostředky konzultovat nebo o ně žádat prostřednictvím zřizovatele. Investiční prostředky tvoří odpisy, pokud zřizovatel svěřil škole do správy odepisovaný majetek, investiční dotace z rozpočtu zřizovatele, dotace ze státního rozpočtu na reprodukci majetku, výnosy prodeje hmotného investičního majetku ve správě školy, dary a příspěvky od jiných subjektů, jsou-li určené k investičním účelům, převody z rezervního fondu schválené zřizovatelem. V případě reprodukce majetku je vhodné, aby škola zpracovala investiční záměr s příslušným návrhem rozpočtu akce v podobě nákladů a zdrojů.¹³

Následující tabulka zachycuje vývoj výdajů na regionální školství v letech 2001 – 2009 v absolutním vyjádření. Převaha neinvestičních výdajů vůči investičním, v objemu i nárůstech prostředků, je zde zřejmá.

Tabulka č. 4: Výdaje na regionální školství v letech 2001 – 2009 v mil. Kč

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Neinvestiční výdaje	68 564,4	75 569,1	82 040,9	84 577,3	87 592,3	92 398,8	97 025,8	99 394,9	105 715,8
Investiční výdaje	6 781,9	8 164,0	6 678,6	8 381,8	7 939,3	10 699,9	8 343,5	10 562,4	14 378,2
Výdaje celkem	75 346,3	83 733,1	88 719,4	92 959,1	95 531,6	103 098,7	105 369,3	109 957,3	120 094,0

Zdroj: MŠMT ČR: Výroční zprávy o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v roce 2009

¹³ ZEMAN, P., FORMAN, L. (2006).

3.4 Alternativní finanční toky škol a školských zařízení

Školy a školská zařízení získávají finanční prostředky prostřednictvím zřizovatele a státního rozpočtu. Finanční prostředky mohou také získávat vlastní iniciativou tak, jak to od nich očekává a vyžaduje záměr reformy školství. Jedná se především o neinvestiční finanční prostředky. Škola je může získat například formou:

- příjmů z vlastních zdrojů,
- doplňkovou činností,
- daru poskytnutého dárce pro účel, který dárce vymeze v darovací listině,
- programů vyhlašovaných MŠMT ČR,
- prostředků programů Evropské unie dle pravidel jednotlivých programů,
- účelové investiční a neinvestiční dotace získané na základě žádosti organizace.

3.4.1 Příjmy z vlastních zdrojů

Jedná se především o příjmy dle § 123 školského zákona, a to o úplatu za vzdělání a školské služby. U veřejné základní školy se může jednat hlavně o příjmy ze školní družiny a školního klubu. K dalším výnosům mohou patřit např. prostředky za pronájem majetku ve správě nebo vlastnictví školy.

3.4.2 Doplňková činnost

Jedná se o takovou činnost, kterou základní škola, resp. příspěvková organizace zřízená obcí nebo krajem, provádí mimo svou činnost hlavní, za jejímž účelem byla zřízena. Výchozím právním předpisem, který výkon doplňkové činnosti upravuje, je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Okruhy doplňkových činností musí být schváleny zastupitelstvem a uvedeny ve zřizovací listině a musí navazovat na hlavní účel příspěvkové organizace. Doplňkovou činnost zřizovatel zpravidla povolí proto, aby mohla škola nebo školské zařízení využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost

svých zaměstnanců. V případě zisku však může tyto prostředky použít jen ve prospěch své hlavní činnosti, nepovolí-li zřizovatel organizaci jiné využití tohoto zdroje. Hospodaření školy v rámci doplňkové činnosti se účtuje odděleně, nesmí být provozováno na úkor hlavní činnosti a nemělo by být ztrátové. Všechny činnosti musí být v souladu se živnostenským zákonem a veškeré příjmy z těchto činností podléhají dani z příjmu právnických osob.¹⁴

3.4.3 Dary

Škola může, po předchozím souhlasu zřizovatele, přijímat finanční i věcné dary od fyzických i právnických osob na základě darovací smlouvy. Příspěvkové organizace zřizované ÚSC nemusí podle ustanovení § 21 odst. 5 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, podávat daňové přiznání k dani darovací. Dále dle ustanovení § 20 výše uvedeného zákona jsou příspěvkové organizace od daně darovací osvobozeny.

3.4.4 Peněžní fondy¹⁵

Základní škola jako příspěvková organizace vytváří své peněžní fondy:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond se tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření organizace na základě schválení jeho výše zřizovatelem po skončení roku, sníženého o případné převody do fondu odměn. Zjednodušeně lze říct, že si organizace v tomto fondu vytváří zdroje pro uhrazení případné ztráty za předchozí léta či úhradě případných sankcí uložených jí za porušení rozpočtové kázně a vytváří si zdroj pro další

¹⁴ ZEMAN, P., NIDV (2010)

¹⁵ Ministerstvo financí České republiky: Česká daňová správa. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů [online].

rozvoj své činnosti. Zdrojem rezervního fondu mohou být také peněžní dary a prostředky převedené podle § 28 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb. Organizace může s těmito prostředky volně disponovat v mezích zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů bez souhlasu zřizovatele. Zřizovatel může dát PO souhlas k tomu, aby část svého rezervního fondu, s výjimkou prostředků převedených podle § 28 odst. 3, použila k posílení investičního fondu.

Investiční fond se používá především k financování investičních výdajů organizace, k posílení zdrojů určených na financování údržby a oprav majetku, k odvodu do rozpočtu zřizovatele, pokud takový odvod uložil nebo k úhradě investičních úvěrů nebo půjček. Zdrojem IF jsou zejména odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku podle zřizovatelem schváleného odpisového plánu, investiční dotace z rozpočtu zřizovatele, investiční příspěvky ze státních fondů, výnosy z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku, pokud to zřizovatel ve svém rozhodnutí připustí, dále pak dary a příspěvky od jiných subjektů, jsou – li určené nebo použitelné k investičním účelům a převody z RF ve výši povolené zřizovatelem. Ke krytí investičních potřeb lze se souhlasem zřizovatele též použít investičních úvěrů nebo půjček.

Vykáže-li organizace zlepšený výsledek hospodaření a nechce přidělit celý zisk do rezervního fondu, má možnost po předchozím souhlasu zřizovatele naplnit fond odměn. Výše naplnění fondu je zákonem limitována. Nesmí být vyšší než 80 % stanoveného nebo přípustného objemu prostředků na platy a nesmí přesáhnout 80 % zlepšeného výsledku hospodaření. Z fondu odměn se hradí odměny zaměstnancům. Přednostně se z fondu odměn hradí případné překročení prostředků na platy, jehož výše se stanovuje podle zvláštního právního předpisu.

Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen od 1. ledna 2011 jedním procentem z prostředků na platy a náhrady platů, na mzdy a náhrady mzdy a na odměny za pracovní pohotovost, na odměny a další plnění za vykonávanou práci. Je naplňován zálohově z roční plánované výše v souladu se schváleným rozpočtem. Jeho čerpání je pak určeno k zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců v pracovním poměru k příspěvkové organizaci, ale také např. důchodcům, kteří při prvním odchodu do starobního nebo plného

invalidního důchodu pracovali u PO, případně rodinným příslušníkům zaměstnanců a jiným fyzickým nebo právnickým osobám. Hospodaření s tímto fondem stanoví Ministerstvo financí vyhláškou č. 114/2002 Sb.

3.4.5 Finanční prostředky programů vyhlášených MŠMT ČR

Do oblasti regionálního školství plyne vedle normativně rozepisovaných rozpočtových zdrojů také nemalá částka z rozpočtu MŠMT ČR prostřednictvím různých účelově zaměřených rozvojových programů, které MŠMT ČR každoročně vyhláší. Školám jsou poskytovány zdroje financí, které mohou pomoci vyřešit specifické ekonomické problémy regionálního školství, jejichž zahrnutí do krajských a republikových normativů není možné. V několika posledních letech MŠMT ČR vynakládalo na tyto projekty značnou část prostředků, aby docílilo mimo jiné vyšší zainteresovanosti představitelů škol na chodu vlastní instituce, zlepšovalo prostředí ve škole i vzájemnou spolupráci mezi pedagogy a žáky, resp. studenty. Od roku 2007 je ale snahou ministerstva výdej těchto prostředků omezovat. Důvody jsou v zásadě dva. Jednak je to jistá neopakovatelná možnost využití prostředků Evropské unie (dále jen EU) v programovém období 2007 – 2013, která přiměla vládu k přijetí usnesení, kterým prakticky ukládá členům vlády, doporučuje hejtmánům a primátorovi hl. m. Prahy přehodnotit programy dosud hrazené ze státního rozpočtu a územních rozpočtů. V souladu s předpisy ČR a EU by se tak programy měly realizovat z prostředků EU a uspořené národní finanční prostředky by se pak měly použít na spolufinancování programů.¹⁶ Dalším důvodem je pak nedostatek finančních prostředků ve státním rozpočtu, který se např. v roce 2010 promítl ve financování regionálního školství jakýmsi „překlopením“ rozvojových programů z roku 2009 do normativního rozpisu roku 2010 prostřednictvím republikových normativů.¹⁷

Významným rozvojovým programem, který byl pro rok 2010 vyhlášen, je „Podpora řešení specifických problémů regionálního školství v jednotlivých krajích s přihlédnutím k rozdílné hustotě osídlení a s tím spojené rozdílné hustoty sítě škol

¹⁶ MŠMT ČR : Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR [online].

¹⁷ MŠMT ČR : RgŠ ÚSC a soukromé školství. Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 v úrovni MŠMT ČR – KÚ [online].

a školských zařízení na území jednotlivých krajů na rok 2010“, který je veden pod účelovým znakem 33 015. Přestože jeho podíl na celkovém financování nedosahuje ani 1 % z normativně rozepisovaných zdrojů, je jeho důležitým doplňkem. Cílem programu je poskytnout krajským úřadům alespoň minimální prostor pro řešení rozpočtové situace těch škol a školských zařízení, které se z objektivních důvodů „vymykají“ svojí jednotkovou nákladovostí z průměrů promítaných MŠMT ČR do republikových normativů. Jedná se zejména o to, aby řešení těchto specifických problémů nemuselo být realizováno na úkor ostatních škol a školských zařízení v kraji. Celkem je na zabezpečení programu v rozpočtu MŠMT ČR vyčleněno 642,4 mil. Kč, přičemž pro každý kraj jsou stanovené pevné objemy prostředků, které mohou čerpat.¹⁸

Mezi další nové rozvojové programy doposud vyhlášené pro rok 2010 patří i program určený občanům zemí EU, který je zaměřen na zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU. Obdobný program je pak vyhlášen k zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové programy, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců.¹⁹ V roce 2010 pak dobíhá řada rozvojových programů vyhlášených v roce 2009.

3.4.6 Finanční prostředky programů Evropské unie

Dotáčnické programy EU se ve spolupráci s MŠMT ČR v České republice vyhláší již od roku 2004. Pro oblast vzdělávání je pak stěžejní především ESF, jeden ze čtyř strukturálních fondů, který je důležitým finančním nástrojem EU pro realizaci investic v oblasti rozvoje lidských zdrojů. V České republice navázal na aktivity programu Phare, který byl implementován v průběhu 90. let v zájmu posílení předvstupní pomoci.

¹⁸ MŠMT ČR : RgŠ ÚSC a soukromé školství. Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 v úrovni MŠMT ČR – KÚ [online].

¹⁹ MŠMT ČR : Vzdělávání. Základní školství – dotace/rozvojové programy [online].

Z ESF se v minulém programovém období 2004 – 2006 hradily projekty podané v rámci Operačního programu rozvoje lidských zdrojů (dále jen OP RLZ), kdy vyžadována byla finanční spoluúčast České republiky ve výši 25 %. Na celý operační program bylo alokováno 318,82 mil. € z prostředků ESF a 103,61 mil. € ze státního rozpočtu. Z celkové částky bylo na opatření 3.1. „Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů“, které se již konkrétně zabývalo oblastí regionálního školství, vyčleněno více jak 73 mil. €.20 Programy se týkaly především rozvoje dalšího vzdělávání pedagogů a jiných pracovníků ve školství a pokračující modernizace školních vzdělávacích programů s cílem rozvíjet klíčové kompetence žáků.

Vedle OP RLZ se pro období 2004 – 2006 poskytovala z ESF podpora projektům podaným v rámci Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 (JPD 3), který podporoval projekty v regionu hlavního města Prahy. V tomto případě však dosahovala míra spolufinancování 50 %.²¹ Vzhledem ke své ekonomické úrovni je hlavní město v rámci operačních programů vyčleněno od zbylých krajů, které v mnoha ohledech nedosahují podobných hodnot.

Pro programové období 2007 – 2013 byl navržen operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK), pro který je MŠMT ČR řídicím orgánem (na rozdíl od prvního programového období, kde bylo řídicím orgánem Ministerstvo práce a sociálních věcí a MŠMT ČR bylo pouze zprostředkujícím orgánem). Hlavním cílem tohoto programu je zkvalitňování a modernizace počátečního, terciárního i dalšího vzdělávání a podpora rozvoje lidských zdrojů pro posílení konkurenceschopnosti České republiky. Celkem bylo na jeho realizaci vyčleněno 7 % z prostředků strukturálních fondů EU, což odpovídá částce zhruba 1 812 mil. €. Česká republika se spoluúčastní na financování ve výši 15 % (tj. cca 320 mil. €), celkově tedy operační program disponuje částkou 2 132 mil. €. Následující tabulka (tabulka 9) představuje podrobnější členění priorit a oblastí podpory s předpokládaným objemem finančních prostředků (vč. 15 % ze státního rozpočtu) a uvedením podílu na celkových nákladech operačního programu tak, jak bylo definováno na počátku

²⁰ MŠMT ČR : Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR [online].

²¹ tamtéž

programového období.²² Na prioritní osu 1, která je přímo zaměřena na počáteční vzdělávání, je vyhrazeno 38 % celkových finančních prostředků. V rámci této prioritní osy by měly být realizovány projekty, jejichž specifickými cíli jsou:²³

- zvýšení kvality počátečního vzdělávání,
- zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků včetně těch se speciálními vzdělávacími potřebami,
- posílení kompetencí pedagogických i nepedagogických pracovníků škol a školských zařízení.

K 6. 11. 2009 však byla v rámci dokumentu Úpravy Prováděcího dokumentu OP VK prioritní osa 1 pozměněna. Byla formulována zcela nová, 4. oblast podpory – 1.4. Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách, čímž došlo nejprve ke snížení cílových hodnot monitorovacích indikátorů a následně k pozměnění finančního plánu oblastí podpory 1.1., 1.2 a posléze i 1.3. Ve výsledku bylo pro oblast 1.4 vyčleněno zhruba 160 mil. €. ²⁴ Tato vítaná změna, která je cílena právě základnímu školství, tak umožní představitelům škol získat dodatečné prostředky, které by jim po restriktivních opatřeních MŠMT pro rok 2010 mohly scházet.

V rámci probíhajícího programového období je možné čerpat prostředky EU ještě v rámci dalších dvou operačních programů, jejichž řídicím orgánem není MŠMT. Pro Operační program lidské zdroje a zaměstnanost bylo vyčleněno 2,1 mld. €, pro Operační program Praha – Adaptabilita pak celkem 142 mil. €.

Prostředky všech operačních programů je možné čerpat skrze globální granty²⁵ krajů, individuální a národní projekty.

²² MŠMT ČR : Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR [online].

²³ MŠMT ČR : Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost [online].

²⁴ MŠMT ČR : OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost období 2007 – 2013. Prováděcí dokument OP VK (verze k 6.11. 2009) [online].

²⁵ Grant – účelový příspěvek na veřejně prospěšný účel, který je možné získat na základě předloženého projektu

Tabulka č. 5: Celkové objemy finančních prostředků pro jednotlivé oblasti podpory OP VK

Prioritní osa	Oblast podpory	Alokace na oblast (% z prioritní osy/ mil. €)	Alokace priorit (% z celku/ mil. €)
I. Počáteční vzdělávání	1.1. Zvyšování kvality ve vzdělávání	55 % / 446	38 % / 810
	1.2. Rovné příležitosti žáků, vč. žáků se spec. Vzdělávacími potřebami	20 % / 162	
	1.3. Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	25 % / 203	
II. Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	2.1. Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve VaV	9 % / 73	38 % / 810
	2.2. Vyšší odborné vzdělávání	11 % / 89	
	2.3. Vysokoškolské vzdělávání	32 % / 259	
	2.4. Lidské zdroje ve VaV	27 % / 219	
	2.5. Partnerství a sítě	21 % / 170	
III. Další vzdělávání	3.1. Systémový rámec dalšího vzdělávání	25 % / 107	20 % / 426
	3.2. Individuální další vzdělávání	40 % / 171	
	3.3. Podpora nabídky dalšího vzdělávání	35 % / 149	
IV. Technická pomoc	4.1. Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu	34 % / 29	4 % / 85
	4.2. Informovanost a publicita programu	33 % / 28	
	4.3. Zvýšení absorpční kapacity subjektů	33 % / 28	
Celkem			100 % / 2 132

Zdroj: MŠMT ČR : Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR [online].

3.4.7 Výzva EU peníze školám

Projektové žádosti mohou školy podávat v rámci nové oblasti podpory OP VK 1.4 s názvem Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách. Jejím smyslem je podpořit rozvoj oblastí, které se dlouhodobě ukazují jako problematické v rámci vzdělávání na základních školách v ČR.

MŠMT nastavilo sestavení i realizaci projektu tak, aby ji školy zvládly samostatně. Není tedy nutné využívat soukromých poradenských firem a MŠMT toto ani nedoporučuje. Primárně by měla být finanční dotace využita ve prospěch školy – žáků a pedagogů.

Podporou sedmi vytipovaných prioritních oblastí a koncentrací finančních prostředků na ně, by mělo dojít k vyřešení klíčových problémů, nebo alespoň k jejich minimalizaci. Mezi priority, na něž budou koncentrovány cca 4,5 mld. Kč, náleží podpora rozvoje znalostí, schopností a dovedností v oblasti cizích jazyků, matematiky, přírodních věd, informačních a komunikačních technologií (ICT),

čtenářské a informační gramotnosti, finanční gramotnosti a podpora inkluzivního vzdělávání. Sedm priorit je dále rozpracováno do 22 šablon klíčových aktivit, jejichž výběrem si škola vytvoří projektovou žádost.

Oprávněným žadatelem o finanční dotaci z OP VK je právnická osoba vykonávající činnost základní školy řádně zapsaná ve školském rejstříku s cílovou skupinou žáků a pedagogických pracovníků patřících do některého ze 13 krajů ČR, mimo území hlavního města Prahy.

Postup tvorby projektové žádosti je velmi jednoduchý. Školy si pouze vyberou šablonu klíčové aktivity nebo šablony klíčových aktivit, které jim nejlépe vyhovují a ty se do Benefitu7 automaticky načtou.²⁶

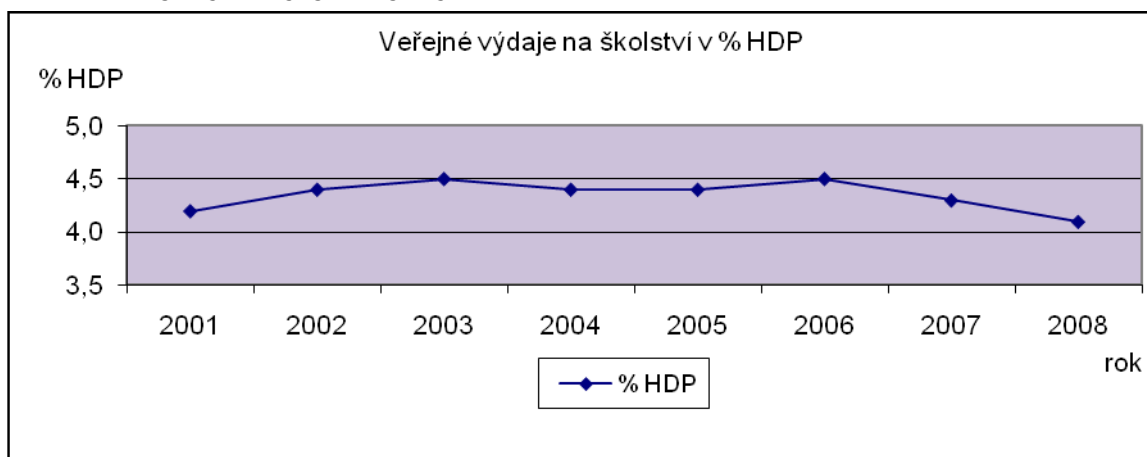
3.5 Současný trend financování školství

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících kvalitu výchovy a vzdělávání jsou finanční zdroje. V roce 2001 bylo v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice (dále jen Bílá kniha) zakotveno doporučení, aby veřejné výdaje na školství představovaly 6 % HDP a průměrný plat pedagogických pracovníků byl o 30 % vyšší než průměrný plat v národním hospodářství. Těchto cílů bohužel nebylo doposud dosaženo a vše nasvědčuje tomu, že v nejbližší době ani dosaženo nebude. Nicméně je nezbytné si uvědomit, že oblast vzdělávání ovlivňuje téměř všechny aspekty hospodářství. Pokud by mělo docházet k jejímu trvalému podhodnocování V dlouhodobém výhledu by byly důsledky značně nepříjemné pro celou společnost. Provedeme-li jednoduché srovnání ve výdajích státu na školství, v zemích OECD se hodnoty běžně pohybují kolem 5,5 % HDP²⁷, v České republice od roku 2001 však dosahují maximálně hodnoty 4,5 % HDP. Zatímco výkonnost ekonomiky a HDP se v posledních letech zvyšovala, oblast školství zůstávala stále podhodnocena. V absolutním vyjádření sice výdaje na vzdělání rostly, ve vztahu k HDP ale spíše stagnovaly a v posledních letech zaznamenávají dokonce sestupnou tendenci.

²⁶ www.eupenizeskolam.cz/projekt-eu-penize-skolam

²⁷ VALENTA, J. (2004).

Graf 1 : Vývoj veřejných výdajů na školství ku HDP v letech 2001 – 2008

Zdroj: MŠMT ČR: Výroční zprávy o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy 2005 – 2008 [online], vlastní zpracování

Porovnání celkových veřejných výdajů jako podílu na celkovém HDP je mezinárodně sledovaný a ověřitelný indikátor, podle kterého mezinárodní instituce srovnávají, jak vypadá ve skutečnosti politika financování v oblasti vzdělávání v jednotlivých zemích. Pro úplnost je ale třeba v souvislosti s uváděním podílu HDP věnovanému na vzdělávání poznamenat, že výše uvedená čísla a grafický přehled zahrnují veškeré výdaje všech veřejných rozpočtů – tedy státního rozpočtu i rozpočtů územních samosprávných celků. Zmíněný stav trvalého podhodnocení sektoru školství tak padá na vrub jak státní správě (při sestavování státního rozpočtu), tak i samosprávě (financování investičních a části neinvestičních výdajů škol a školských zařízení).

Tabulka č. 6 zachycuje vývojový trend výdajů kapitoly 333 MŠMT ČR, tedy výdajů státní správy na školství v letech 2001 až 2010, kde v roce 2009 a 2010 odpovídají hodnoty plánovaným výdajům státního rozpočtu na daný rok.

Tabulka č. 6: Výdaje kapitoly 333 MŠMT na školství v letech 2001 – 2010, v mld. Kč

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
kapitola 333	40,7	55,8	90,6	95,6	102,6	110,9	123,2	119,4	134,7	125,2
změna oproti předchozímu roku v %	-	37,1	62,4	5,5	7,3	8,08	11,09	-3,08	12,8	-7,05

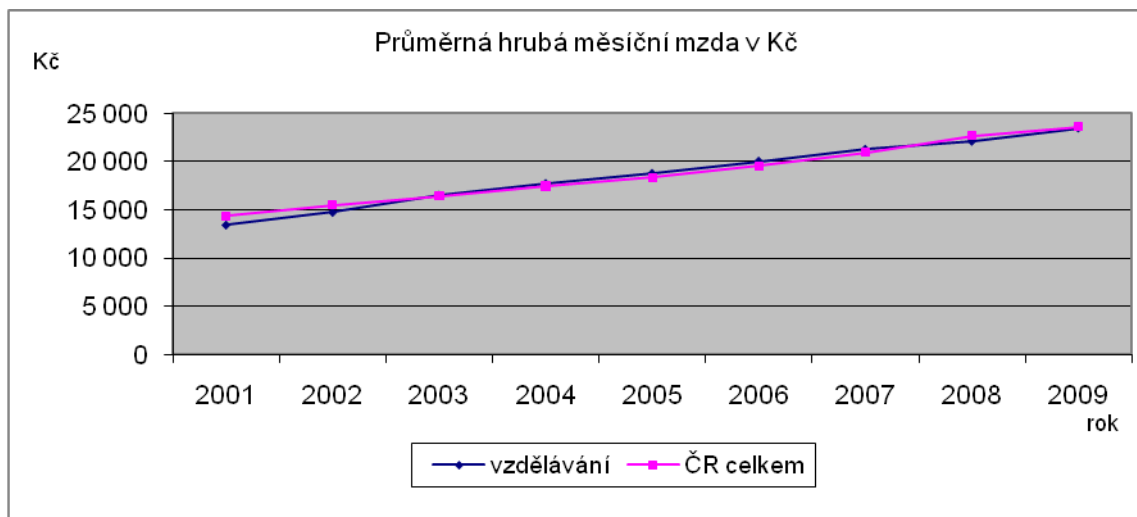
Zdroj: ÚIV - Ústav pro informace ve vzdělávání: Vývojové ročenky českého školství [online] a Ministerstvo financí ČR: Zákon o státním rozpočtu [online], vlastní zpracování

Zatímco v několika posledních letech docházelo k pozvolnému, ale zřejmému nárůstu výdajů kapitoly 333 státního rozpočtu, v letech 2008 a 2010 došlo naopak k výraznému poklesu. Pro rok 2010 tento pokles dle plánovaného rozpočtu činí 7,05 % oproti předchozímu roku, což je poměrně alarmující číslo. Tato restrikce se přímo promítne i do výdajů na regionální školství, což představuje v současné době jeho největší problém. Téměř veškeré významné ukazatele stagnují nebo klesají. Značným paradoxem je zde i úroveň mezd pedagogických pracovníků, které v letošním roce rozhodně opět satisfakci nepřinesou, ačkoliv se pracovní povinnosti, související se stále probíhající kurikulární reformou, spíše navyšují.

Téměř 60 % pedagogických pracovníků bylo zařazeno v posledních čtyřech platových stupních (tj. s praxí delší než 23 let), nástupní hrubý plat učitele v 11. platové třídě je 14 780 Kč, nástupní plat učitele mateřské školy v 8. platové třídě pak činil 11 570 Kč. Právní úprava v odměňování svou konstrukcí neodůvodněně zvýhodňovala zaměstnance starších věkových kategorií (výše platu byla závislá na délce dosavadní praxe), kde například rozdíl mezi „tabulkovým platem“ začínajícího učitele a učitele po 32 letech praxe je větší než 9 000 Kč. Zásadním způsobem je tak popřen základní princip v odměňování – „za stejnou práci stejný plat“. Navíc tento systém postrádá jakékoliv motivační prvky pro aktivní přístup k výkonu přímé pedagogické činnosti a dalšímu vzdělávání. Za stávajících podmínek v odměňování tak nemohou být absolventi škol ochotni věnovat se učitelské profesi a budou hledat uplatnění odvětvích, v nichž jsou platové podmínky výrazně lepší.²⁸

²⁸ MŠMT: Školská reforma pokračuje: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2008.

Graf 2: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v letech 2001 – 2009

Zdroj: ČSÚ - Český statistický úřad: Mzdy – časové řady. Průměrná hrubá měsíční mzda podle odvětví [online], vlastní zpracování

K určitému zlepšení podmínek práce učitelů by měla přispět novela zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jejíž návrh MŠMT ČR připravilo v roce 2008. Navržená novela se zaměřuje na řešení problémů, které se vyskytly během čtyřleté aplikace zákona v praxi – jedná se zejména o problematiku nekvalifikovaných pedagogických pracovníků. Například jde o zmírnění kritérií pro možnost prominutí odborné kvalifikace nebo o zakotvení pravidla, podle kterého se bude považovat předpoklad odborné kvalifikace za splněný, pokud bude pedagog splňovat odbornou kvalifikaci v nadpoloviční části svého úvazku. Po přijetí změn v zákoně o pedagogických pracovnících bude MŠMT ČR usilovat také o prosazení změn v systému odměňování učitelů a dalších kategorií pedagogických pracovníků, kdy by samotný postup do vyššího platového stupně neměl záviset pouze na délce praxe, ale především na kvalitě a zvyšující se náročnosti práce. Současně by měly být definovány nadtarifní složky platu za kvalitní výkon práce, za plnění úkolů většího rozsahu či za splnění mimořádných úkolů. Bez zásadnější koncepční změny v odměňování pedagogických pracovníků se bude regionální školství i nadále potýkat s poměrně velkým množstvím nekvalifikovaných učitelů, jejich vysokým věkovým průměrem, výrazným nepoměrem mužů a žen v učitelských profesích a nedostatkem čerstvých absolventů.²⁹

²⁹ MŠMT ČR: Školská reforma pokračuje - Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky (2008).

V prvním momentu byl návrh rozpočtu pro rok 2010 na úrovni 119 miliard, což je o 5 miliard méně, než byla srovnatelná základna roku 2009. Ministerstvo zde uplatnilo při návrhu školského rozpočtu dva základní vlivy: seškrtní školského rozpočtu o tzv. mrtvé duše, tedy podle rozpočtu nenaplněných míst v regionálním školství (což činilo i s odvody přes 2 miliardy Kč), a pětiprocentní krácení ze základny stanovené ministerstvem financí v rámci rozpočtu kapitoly, podobně jako v dalších resortech. Celkový škrť 5,2 miliard korun nebyl ale pro školský rozpočet s vysokými mandatorními výdaji (v regionálním školství tvoří mandatorní výdaje asi 85 % rozpočtu) reálný, a tak byl oproti původnímu návrhu opět navýšen o 2 miliardy.³⁰ K snížení výdajů došlo na straně mzdových prostředků, k ještě výraznějšímu poklesu o cca 20 % pak došlo také u ostatních běžných výdajů, kam patří např. výdaje na učebnice, vyučovací pomůcky, informační techniku a na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Tento neradostný pokles výdajů vynucený radikálním zhoršením ekonomické situace působí značně negativně. Navíc dojde i k omezení počtu rozvojových programů a prostředků vyčleněných na jejich financování. MŠMT ČR ale očekává o to masivnější zapojení disponibilních zdrojů ESF v této oblasti než tomu bylo doposud, přičemž přislíbilo učinit všechny možné kroky k určité podpoře.

Celkově struktura financování regionálního školství se zdá být příliš komplikovaná, transakční náklady na udržování tohoto způsobu financování jsou příliš velké, spotřebovávají mnoho času a jsou velmi byrokraticky náročné. Směsice normativů všeho druhu je navíc značně nepřehledná. Dle MŠMT ČR by do budoucna normativ jako takový byl pouze základem, měl by být však podstatně jednodušší a přehlednější. Kromě zjednodušených normativů na žáka by časem mělo dojít také k zakomponování financování určitých činností, konkrétně definovaných a kontrolovatelných.³¹

³⁰ ŠVANCAR, R. Neradostný obraz školského rozpočtu 2010. Učitel'ské noviny [online]. 2009

³¹ ŠVANCAR, R. Víze: Jaké by mělo být školství do 15 let. Učitel'ské noviny [online].

4 Financování škol a školských zařízení v Plzeňském kraji

4.1 Školy a školská zařízení zřizované Plzeňským krajem³²

Tabulka č 7: Seznam škol a školských zařízení zřizovaných PK

Celkem 98 škol a školských zařízení, z toho:
Mateřské školy : 1 organizace
Speciální mateřská škola pro děti s vadami řeči, Plzeň, Ke Špitálskému lesu 3
Základní školy : 17 organizací
Základní škola a Odborná škola, Horšovský Týn, Nádražní 89
Základní škola, Horažďovice, Blatenská 310
Základní škola, Kašperské Hory, Bohdana Týbla 18
Základní škola a Mateřská škola, Klatovy, Hálkova 133
Základní škola internátní, Blovice, 5. května 621
Základní škola speciální, Plzeň, Skupova 15
Základní škola, Plzeň, Podmostní 1
Základní škola, Plzeň, Heyrovského 23
Základní škola a Mateřská škola pro zrakově postižené, Plzeň, Lazaretní 25
Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené, Plzeň, Mohylová 90
Základní škola a Mateřská škola při Fakultní nemocnici, Plzeň, alej Svobody 80
Základní škola, Kamenný Újezd 67
Základní škola a Odborná škola, Zbůch, V Sídlišti 349
Základní škola, Rokycany, Čechova 40
Základní škola, Planá, Na Příkopech 124
Základní škola, Stříbro, Revoluční 1431
Základní škola a Mateřská škola, Tachov, Petra Jilemnického 1995
Střední školy : 47 organizací
Gymnázium J.Š.Baara, Domažlice, Pivovarská 323
Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy, Národních mučedníků 347
Gymnázium, Sušice, Fr. Procházky 324
Gymnázium, Blovice, Družstevní 650
Sportovní gymnázium, Plzeň, Táborská 28
Masarykovo gymnázium, Plzeň, Petáková 2
Gymnázium Luďka Pika, Plzeň, Opavská 21
Gymnázium, Plzeň, Mikulášské nám. 23
Gymnázium, Plasy, Stará cesta 363
Gymnázium a Střední odborná škola, Rokycany, Mládežníků 1115
Gymnázium, Stříbro, Soběslavova 1426
Gymnázium, Tachov, Pionýrská 1370
Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola, Domažlice, Erbenova 184

³² Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Horšovský Týn, Littrowa 122
Integrovaná střední škola, Klatovy, Voříškova 823
Střední škola zemědělská a potravinářská, Klatovy, Národních mučedníků 141
Střední zdravotnická škola, Klatovy, Kollárova 444
Střední průmyslová škola, Klatovy, nábřeží Kpt. Nálepky 362
Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Klatovy, Plánická 196
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Sušice, U Kapličky 761
Integrovaná střední škola, Stod, Plzeňská 322
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Plzeň, Karlovarská 99
Střední průmyslová škola dopravní, Plzeň, Karlovarská 99
Obchodní akademie, Plzeň, nám. T. G. Masaryka 13
Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická, Plzeň, Koterovská 85
Střední průmyslová škola strojnická, Plzeň, Klatovská 109
Střední průmyslová škola stavební, Plzeň, Chodské nám. 2
Střední odborná škola obchodu, užitého umění a designu, Plzeň, Nerudova 33
Hotelová škola, Plzeň, U Borského parku 3
Střední škola informatiky a finančních služeb, Plzeň, Klatovská 200 G
Střední odborná škola profesora Švejcara, Plzeň, Majerova 1
Integrovaná střední škola živnostenská, Plzeň, Škroupova 13
Střední odborná škola, Plasy, Školní 280
Střední odborná škola, Stříbro, Benešova 508
Střední odborné učiliště, Domažlice, Prokopa Velikého 640
Střední škola, Horažďovice, Blatenská 313
Střední škola, Oselce 1
Střední odborné učiliště stavební, Plzeň, Borská 55
Odborné učiliště a Praktická škola, Plzeň, Vejprnická 56
Střední odborné učiliště elektrotechnické, Plzeň, Vejprnická 56
Střední škola, Horní Bříza, U Klubu 302
Střední škola, Kralovice, nám. Osvobození 32
Střední škola, Rokycany, Jeřabinová 96/III
Střední odborné učiliště lesnické a zemědělské, Rokycany, Mládežníků 228
Střední odborné učiliště zemědělské, Bor, Plzeňská 231
Střední odborné učiliště, Planá, Kostelní 129
Střední průmyslová škola, Tachov, Světce 1
Konzervatoř : 1 organizace
Konzervatoř, Plzeň, Kopeckého sady 10
Základní umělecké školy: 11 organizací
Základní umělecká škola, Horažďovice, Blatenská 310, okres Klatovy
Základní umělecká škola Josefa Kličky, Klatovy, Plánická 208
Základní umělecká škola Františka Stupky, Sušice, Lerchova 255, okres Klatovy
Základní umělecká škola B. Smetany, Plzeň, Revoluční 100
Základní umělecká škola, Plzeň, Jagellonská 14
Základní umělecká škola, Plzeň, Terezie Brzkové 33
Základní umělecká škola, Plzeň, Chválenická 17
Základní umělecká škola, Plzeň, Sokolovská 30
Základní umělecká škola, Rokycany, Jiráskova 181
Základní umělecká škola, Planá, Dukelských hrdinů 85
Základní umělecká škola, Tachov, Rokycanova 1

Školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků: 1 organizace
Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň, sady 5. května 42
Školská poradenská zařízení: 1 organizace
Pedagogicko-psychologická poradna, Plzeň, Částkova 78
Školská zařízení pro zájmové vzdělávání: 8 organizací
Dům dětí a mládeže, Domažlice, Hradská 94
Dům dětí a mládeže, Horažďovice, Zámek 11
Dům dětí a mládeže, Klatovy, ul. 5. května 109
Dům dětí a mládeže, Nýrsko, Husova 156
Středisko volného času dětí a mládeže, Plzeň, Pallova 19
Dům dětí a mládeže RADOVÁNEK, Kaznějov, Pod Továrnou 333
Dům dětí a mládeže, Rokycany, Čechova 1155
Dům dětí a mládeže, Tachov, Školní 1638
Školská účelová zařízení: 4 organizace
Školní statek, Horšovský Týn, Horšov 1 - zrušen od 1.1.2010
Školní statek, Klatovy, Činov 635
Školní statek, Plasy, Babina 76
Středisko služeb školám, Plzeň, Částkova 78
Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy: 7 organizací
Dětský domov, Horšovský Týn
Dětský domov, Staňkov
Dětský domov, Kašperské Hory
Dětský domov DOMINO, Plzeň
Dětský domov, Nepomuk
Dětský domov Čtyřlístek, Planá (od 1.7.2010)
Dětský domov, Tachov

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

4.1.1 Školy a školská zařízení zřizované obcemi³³

Tabulka č. 8: Seznam škol a školských zařízení zřizované obcemi

ORP	celkem ředitelství	z toho					
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	SVČ	ZŠ praktická	ŠJ
Blovice	10	4	4	1	1	0	0
Domažlice	40	20	17	2	0	1	0
Horažďovice	10	5	5	0	0	0	0
Horšovský Týn	13	5	6	2	0	0	0
Klatovy	28	4	23	1	0	0	0
Kralovice	23	8	12	2	0	1	0
Nepomuk	13	7	5	1	0	0	0
Nýřany	35	11	21	2	1	0	0
Plzeň	85	47	34	2	0	0	2
Přeštice	19	8	9	1	1	0	0
Rokycany	31	9	19	1	0	0	2
Stod	15	7	5	3	1	0	0
Stříbro	16	6	8	1	1	0	0
Sušice	19	5	13	0	0	0	1
Tachov	28	14	14	0	0	0	0
Celkem škol	386	160	195	19	5	2	5

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

4.1.2 Školy a školská zařízení jiného zřizovatele³⁴

Tabulka č. 9: Seznam škol a školských zařízení zřizované jiným zřizovatelem

dle zřizovatele	celkem ředitelství	z toho					
		MŠ	ZŠ	SŠ	VOŠ	ZUŠ	SVČ
Soukromé školy a školská zařízení	17	1	4	9	1	2	0
Církevní školy a školská zařízení	4	0	1	2	0	0	1
Celkem	21	1	5	11	1	2	1

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

³³ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

³⁴ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

4.2 Pracovníci ve školství

Učitelské povolání je odrazem doby a společnosti. Učitel svým jednáním, znalostmi i osobností ovlivňuje mladou generaci. Předpokladem úspěšně realizovaných změn ve školství je především kvalitní a motivovaný učitel.

V roce 2009 došlo k poklesu počtu učitelů na základních a středních školách, naopak v mateřských školách se počet učitelů zvýšil. Děje se tak v souvislosti s počty žáků.

Platy učitelů tvoří nejvyšší podíl výdajů na vzdělávání. Přesto stále výrazně zaostávají za platy učitelů ve většině zemí OECD.

Odměňování se odvíjí od tabulkových platů v souvislosti na délce pedagogické praxe.

Cílem připravovaných změn je zajistit, aby učitelé byli placeni nejen podle odsloužených let, ale především podle kvality odváděné práce a podle toho, jak si zvyšují svoji odbornou kvalifikaci prostřednictvím akcí a kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Je však nutné stanovit přesná pravidla - např. kariérní řád, standard učitele, atestace.

Veškeré změny iniciující zvýšení učitelských platů jsou závislé na celkové ekonomické situaci v České republice.³⁵

³⁵ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Tabulka č. 10: Průměrný přepočtený počet pracovníků v PK

Typ školy, zařízení	Průměrný přepočtený počet pracovníků			Průměrný plat pracovníků k 31.12.2009 (v Kč)	
	celkem	z toho		pedagogů	nepedagogů
		pedagogů	nepedagogů		
Celkem rok 2009 z toho	11 162,387	7878,335	3284,052	25 083,62	14 360,01
Mateřské školy	1 649,857	1279,394	370,463	20 972,89	12 004,40
Základní školy	3 609,247	2832,628	776,619	26 787,97	13 791,58
Základní umělecké školy	485,827	423,762	62,065	25 853,24	16 301,82
Střední odborná učiliště	994,261	767,693	226,568	25 264,88	16 377,58
Gymnázia	481,906	390,469	91,437	27 817,06	15 573,14
Střední odborné školy	965,222	736,904	228,318	27 335,13	16 684,92
Sportovní gymnázia	54,216	43,762	10,454	27 480,09	15 792,47
Vyšší odborné školy	72,723	55,556	17,167	28 222,87	17 094,05
Konzervatoře	54,178	42,762	11,416	30 499,78	18 244,61
Mateřské školy pro děti se SVP	42,256	34,548	7,708	22 663,56	15 329,47
Základní školy pro žáky se SVP	417,264	332,864	84,4	26 725,55	15 883,11
Speciálně pedagogická centra	19,309	15,516	3,793	25 637,51	19 494,92
Střední školy pro žáky se SVP	108,142	92,327	15,815	25 300,70	16 149,13
Internáty pro děti a žáky se SVP	36,420	19,129	17,291	20 397,15	14 712,57
Školní družiny a kluby	361,633	360,794	0,839	18 986,73	11 933,85
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	146,632	92,484	54,148	23 026,75	15 217,42
Domovy mládeže	305,147	133,207	171,94	20 939,44	14 679,23
Dětské domovy	234,597	175,644	58,953	21 199,21	16 980,77
Pedagogicko-psychologické poradny	57,267	48,892	8,375	23 956,85	18 365,41
Zařízení školního stravování	1 066,283	0	1066,283	0	13 881,38
Celkem rok 2008	11 108,931	7 844,834	3 264,097	23 816,53	12 700,47
Rozdíl	53,456	33,501	19,955	1 267,090	1 659,540

* SVP – speciální vzdělávací potřeby

Zdroj: ÚIV – Výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství P 1-04 za 1.

– 4. čtvrtletí 2009

4.3 Ekonomika

Tabulka č. 11: Prostředky poskytnuté pro regionální školství Plzeňského kraje „na přímé výdaje ve školství“ ze státního rozpočtu (v tis. Kč)³⁶

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem	3 575 016	3 749 226	3 817 102	3 814 318	3 944 585
Organizace zřízené krajem	1 507 045	1 571 979	1 571 090	1 563 997	1 599 021
Organizace zřízené obcemi	2 067 971	2 177 247	2 246 012	2 250 321	2 345 564

Zdroj: KÚ PK

Z těchto prostředků byly hrazeny výdaje na platy pracovníků ve školství, náhrady platů, odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, zákonné odvody z mezd, výdaje související s pracovními právními vztahy, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice poskytované žákům bezplatně a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

4.3.1 Celkové výdaje na školy a školská zařízení zřizované Plzeňským krajem³⁷

Tabulka č. 12: Výdaje hrazené prostřednictvím krajských normativů, z toho mzdové nebo platové výdaje (v tis. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009
Mzdové prostředky celkem	1 080 634	1 126 427	1 132 025	1 131 665
Z toho				
platy	1 113 648	1 118 668	1 113 648	1 118 551
ostatní osobní náklady	12 779	13 357	12 779	13 114
Související odvody a ostatní neinvestiční výdaje	426 411	445 552	439 065	432 332
Neinvestiční výdaje celkem	1 507 045	1 571 979	1 571 090	1 563 997

Zdroj: KÚPK

³⁶ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

³⁷ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Tabulka č. 13: Neinvestiční výdaje poskytnuté ze státního rozpočtu podle druhů škol a školských zařízení (v tis. Kč):

Druh školy, školského zařízení	2006	2007	2008	2009
MŠ	12 317	11 000	11 642	10 814
ZŠ	156 761	165 054	156 707	148 380
Gymnázia, sportovní G	189 506	206 348	226 532	228 741
SOŠ, K	384 848	393 289	374 080	338 118
SOU, speciální SŠ	409 322	424 110	428 620	460 473
VOŠ	25 100	26 419	26 078	27 239
ŠD, ŠK	9 682	3 917	5 536	4 497
ŠJ MŠ, ZŠ a SŠ	23 349	47 014	44 653	45 455
ZUŠ	95 041	100 062	101 509	104 737
DDM	33 585	36 223	37 813	37 311
DD	68 505	68 823	74 039	73 855
Ostatní školská zařízení	99 029	89 720	83 881	84 377
Celkem	1 507 045	1 571 979	1 571 090	1 563 997

Zdroj: KÚPK

V kategorii „Ostatní školská zařízení“ jsou zahrnuty finanční prostředky vynaložené na činnost internátů, domovů mládeže a zařízení výchovného poradenství.

4.3.2 Provozní výdaje

Tabulka č. 14: Příspěvek na provozní výdaje pro školy a školská zařízení zřízené Plzeňským krajem (celkem v tis. Kč)³⁸

Rok	2006	2007	2008	2009
z rozpočtu kraje	314 279	313 523	325 494	336 990

Zdroj: KÚPK

Ze státního rozpočtu byl poskytnut příspěvek na provozní výdaje školských organizací zřizovaných Plzeňským krajem v roce 2001 ve výši 214 200 tis. Kč.

³⁸ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Tabulka č. 15: Finanční prostředky byly poskytnuty na zajištění provozu škol a školských zařízení, jejichž zřizovatelem je Plzeňský kraj, ve výši (v tis. Kč)

Druh školy, zařízení	2006	2007	2008	2009
Speciální předškolní zařízení	2 242	1 995	2 046	2 113
Speciální základní školy	51 502	32 684	32 676	33 665
Gymnázia	33 969	35 602	38 915	39 322
Střední odborné školy	72 952	73 802	76 299	81 855
Střední odborná učiliště a učiliště	102 934	107 787	108 710	114 051
Střední školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením	2 748	2 652	2 892	3 024
Střediska praktického vyučování a školní hosp.	4 659	5 606	4 659	2 851
Konzervatoř	2 891	2 729	3 699	3 141
Sportovní školy - gymnázia	5 342	5 177	5 446	5 595
Zařízení výchov. poradenství a preventivní výchovné péče	3 214	3 233	3 258	3 280
Ostatní zařízení související s výchovou a vzděláváním mládeže	18 967	13 368	13 194	13 562
Základní umělecká škola	0	0	0	0
Využití volného času dětí a mládeže	7 786	7 903	8 135	7 917
Ústavy péče o mládež	25 073	24 985	25 565	26 614
Celkem	314 279	313 523	325 494	336 990

Zdroj: KÚPK

4.3.3 Investiční výdaje

Investice – poskytnuté dotace školským organizacím zřízeným Plzeňským krajem na:³⁹

Tabulka č. 16: Stavební investice na rekonstrukce budov (v tis. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009
z rozpočtu kraje	136 271	161 017	133 496	162 321
ze státního rozpočtu	0	0	0	0
celkem	136 271	161 017	133 496	162 321

Zdroj: KÚPK

Finanční prostředky byly vynaloženy na odstranění havarijních stavů objektů, na rekonstrukce budov, na rekonstrukce topných systémů, na odstranění hygienických závad, výměny oken.

³⁹ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Tabulka č. 17: Strojní investice (v tis. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009
z rozpočtu kraje	6 458	5 569	10 700	6 620
ze státního rozpočtu	2 473	0	0	0
celkem	8 931	5 569	10 700	6 620

Zdroj: KÚPK

Organizace použily finanční prostředky např. na vybavení pracovišť odborného výcviku a na technické vybavení prostor pro odborné vzdělávání.

4.3.4 Neinvestiční výdaje škol a školských zařízení zřizovaných obcemi na území Plzeňského kraje⁴⁰

Tabulka č. 18: Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v Plzeňském kraji (v tis.Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009
Mzdové prostředky celkem	1 470 846	1 549 171	1 609 390	1 619 623
Z toho platy	1 462 641	1 539 503	1 598 399	1 608 153
ostatní osobní náklady	8 205	9 668	10 991	11 470
Související odvody a ostatní neinvestiční výdaje	597 125	628 076	636 622	630 698
Neinvestiční výdaje celkem	2 067 971	2 067 971	2 246 012	2 250 321

Zdroj: KÚPK

Tabulka č. 19: Neinvestiční výdaje poskytnuté ze státního rozpočtu podle druhů škol a školských zařízení (v tis. Kč):

Druh školy, školského zařízení	2006	2007	2008	2009
MŠ	416 402	443 631	479 072	495 177
ZŠ, speciální ZŠ	1 309 132	1 360 817	1 376 424	1 344 609
ŠD, ŠK	89 978	100 229	104 339	110 559
ŠJ MŠ a ZŠ	171 793	185 854	193 341	201 241
ZUŠ	68 483	73 773	80 372	83 860
DDM	12 183	12 943	12 464	14 875
Celkem	2 067 971	2 177 247	2 246 012	2 250 321

Zdroj: KÚPK

⁴⁰ tamtéž

4.3.5 Údaje o finančních prostředcích na činnost škol a školských zařízení na území Plzeňského kraje, které nezřizuje stát, kraj, obec nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost

Tabulka č. 20: Finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu „soukromému“ školství v Plzeňském kraji podle druhů škol a školských zařízení (v tis. Kč):

Druh školy, školského zařízení	2006	2007	2008	2009
MŠ	806,18	884,69	1 014,12	1 222,43
ZŠ, speciální ZŠ	12 507,71	13 512,42	14 315,08	15 210,76
Gymnázia	10 094,03	11 346,51	12 137,44	12 045,98
SOŠ	42 574,41	45 331,75	47 655,46	48 280,69
SOU	7 527,42	6 162,73	4 651,86	3 549,50
VOŠ	9 895,38	9 514,76	7 891,26	7 084,87
ŠD a škol. kluby	462,37	536,06	774,98	1 143,51
ŠJ MŠ, ZŠ a SOŠ	1 270,06	2 061,52	2 514,30	2 579,49
ZUŠ	757,36	1 083,56	1 460,50	1 528,77
celkem	85 894,92	90 434,00	92 415,00	92 646,00

Zdroj: KÚPK

Dotace byla školským organizacím poskytnuta v souladu se zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka č. 21: Účelové prostředky na rozvojové programy MŠMT poskytnuté pro „soukromé“ školy a školská zařízení (v tis. Kč)

Titul programu (dotace)	2006	2007	2008	2009
Zvýšení nenárokových složek platů pedagog. pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce	0	0	567,00	4 363,00
Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků	0	0	0	775,00
Školní potřeby pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání	0	0	0	42,00
Asistenti pedagogů v soukromých a církevních školách	0	0	638,03	761,45
Program sociální prevence a prevence kriminality	0	10,00	0	10,00
Program protidrogové polití	21,00	0	0	30,00
Státní informační politika - neinvestice	1 220,08	156,50	0	0
DVPP v souvislosti se zavedením nové maturitní zkoušky	0	14,84	0	0
celkem	1 241,08	180,84	1 205,00	5 984,45

Zdroj: KÚPK

Tabulka č. 22: Výdaje poskytované Plzeňským krajem pro „soukromé“ školy a školská zařízení v členění podle druhu škol a školských zařízení (v tis. Kč):

Druh školy, školského zařízení	2006	2007	2008	2009
ZŠ	0	0	15,00	15,00
SOŠ	0	0	10,00	10,00
celkem	0	0	25,00	25,00

Zdroj: KÚ PK

4.3.6 Výdaje na rozvojové programy⁴¹

Tabulka č. 23: Účelové prostředky na rozvojové programy MŠMT poskytnuté pro regionální školství v Plzeňském kraji (v tis. Kč)

Titul programu (dotace)	2006	2007	2008	2009
Prevence patologických jevů	346	361	387	402
Program sociální prevence a prevence kriminality	346	361	387	402
Financování asistentů pedagoga se sociálním znevýhodněním	640	1 196	1 635	1 664
Projekty romské komunity	125,9	42	33	29
Podpora výuky méně vyučovaných cizích jazyků	47	303	127	0
Soutěže	1 865	1 919	1 919	1 968
Státní informační politika - neinvestice	41 401	3 755	0	0
Státní informační politika - investice	2 228	0	0	0
Výuka cizích jazyků	0	0	182	0
Speciální učebnice, spec. učeb. texty a materiály pro žáky se zrak., sluch., mentál. postižením, autismem a poruchami učení	350	366	375	182
Náhradní stravování dětí, žáků a studentů krajského a obecního školství	122	59	133	234
Evropa mladýma očima	0	0	0	135
Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	4 000	3 000	1 200	0
Další vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ I.stupně	310	300	174	0
Vzdělávání cizinců a azylantů	204	236	260	139
Hustota a specifika	0	0	0	46 763
Pomůcky technického a kompenzačního charakteru pro žáky se sluch., zrak. nebo tělesným postižením – investice	1 000	368	681	0
Pomůcky technického a kompenzačního charakteru pro žáky se sluch., zrak. nebo tělesným postižením – neinvestice	0	480	461	0
Pokusné ověřování ŠVP u ZŠ speciálních	0	0	36	109

⁴¹ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

Podpora čtenářství na ZŠ	0	0	119	0
Podpora environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty ve školách	0	254	304	110
Pilot G	0	0	194	516
Zvýšení nenárokových složek platů pedagog. pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce	0	0	25 351	197 523
Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků	0	0	0	38 385
Školní potřeby pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání	0	0	0	4 268
Spolupráce s francouz., vlámskými a španělskými školami	0	0	0	32
Podpora odborného vzdělávání	0	0	0	259

Zdroj: KÚ PK

4.3.7 Přímé výdaje na vzdělávání na dítě, žáka a studenta u jednotlivých druhů škol a školských zařízení zřizovaných Plzeňským krajem a obcemi⁴²

Tabulka č. 24: Ukazatele nákladovosti na přímé náklady na vzdělávání v roce 2007

Druh školy, školského zařízení	přímé náklady	z toho náklady na jednotku výkonu* (v Kč)	
	na vzdělávání celkem (v tis. Kč)	celkové náklady	ONIV
předškolní vzdělávání	439 236	32 209	621
speciální předškolní zařízení	12 522	90 743	1 163
základní školy	1 355 531	31 357	945
speciální základní školy	171 149	89 748	1 770
gymnázia (včetně sportovního gymnázia)	207 852	33 633	880
střední odborné školy	393 215	47 697	944
střední odborná učiliště	364 764	36 415	825
konzervatoř	21 722	129 298	1 093
speciální střední školy	35 474	83 467	2 426
stravování MŠ, ZŠ a SŠ	217 086	3 207	72
školní družiny a kluby	100 983	8 613	71
internáty	6 720	87 276	947
zařízení výchov.poradenství a preven.výchov. péče	25 053	2 401	71
domovy mládeže	73 788	23 650	125

⁴² Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010

vyšší odborné školy	29 830	37 570	874
základní umělecké školy	173 338	13 627	87
využití volného času	48 902	2 883	81
dětské domovy	71 385	269 378	2 661
celkem použité finanční prostředky	3 748 549,878		

*Jednotka výkonu = dítě, žák, student, stravovaný, ubytovaný, lůžko

Zdroj: KÚ PK

Tabulka č. 25: Ukazatele nákladovosti na přímé náklady na vzdělávání v roce 2008 a 2009

Rok	2008			2009		
	přímé náklady	z toho náklady na jednotku výkonu* (v Kč)		přímé náklady	z toho náklady na jednotku výkonu* (v Kč)	
		na vzdělávání celkem (v Kč)	celkové náklady		ONIV	na vzdělávání celkem (v Kč)
předškolní vzdělávání	472 340 747	30 779	458	478 683 390	29 747	825
speciální předškolní zařízení	14 046 659	83 611	608	12 844 177	76 911	1 406
základní školy	1 384 772 672	32 721	955	1 347 893 252	32 791	1 074
speciální základní školy	161 485 703	82 983	943	155 550 637	88 281	1 698
gymnázia (včetně sport. gymnázia)	215 888 852	37 442	652	229 149 549	37 565	841
střední odborné školy	374 917 880	34 673	626	359 596 524	39 486	833
střední odborná učiliště	375 846 647	45 891	586	379 607 421	44 903	925
konzervatoř	21 287 823	117 612	1 208	25 306 000	152 446	3 295
speciální střední školy	40 925 204	90 144	1 474	24 195 885	63 841	1 330
stravování MŠ, ZŠ a SŠ	218 469 169	3 586	89	246 193 537	3 634	76
školní družiny a kluby	107 026 473	8 807	110	107 114 073	8 531	93
internáty	10 684 205	92 906	3	8 110 025	76 510	35
zařízení výchov.poradenství a preven.výchov. péče	25 751 623	2 263	66	26 387 115	2 407	77
domovy mládeže	62 858 797	16 812	165	68 740 325	18 513	261
vyšší odborné školy	29 247 721	34 572	252	31 289 446	37 744	422
základní umělecké školy	181 497 170	13 717	50	188 560 360	14 024	144
využití volného času	45 489 174	3 040	87	51 137 265	2 973	108
dětské domovy	74 251 593	263 304	1 977	73 753 103	274 175	3 379
celkem použité finanční prostředky	3 816 788 112			3 814 112 084		

*Jednotka výkonu = dítě, žák, student, stravovaný, ubytovaný, lůžko

Zdroj: KÚ PK

Plzeňskému kraji byly v roce 2010 poskytnuty neinvestiční prostředky ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství ve výši 3.944.585 tis. Kč (účelový znak 33 353).

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje rozepsal prostřednictvím krajských normativů s využitím zásad MŠMT zveřejněných ve Směrnici č. j. 28 768/2005-45 a s vědomím Zastupitelstva Plzeňského kraje finanční prostředky:

- 93 školám a školským zařízením zřízených Plzeňským krajem ve výši 1.599.021 tis. Kč
- 385 školám a školským zařízením zřízených obcemi v Plzeňském kraji ve výši 2.345.564 tis. Kč.

Přidělené finanční prostředky byly vyčerpány částkou 3.944.584.622,80 Kč, tj. na téměř 100%. Zůstatek nevyčerpaných prostředků účelově určených na přímé výdaje v celkové výši 377,20 Kč byly organizacemi vráceny při finančním vypořádání za rok 2010 na zvláštní účet Plzeňského kraje určený pro financování přímých výdajů škol a školských zařízení.

Ve školách a školských zařízeních zřízených krajem a obcemi v roce 2010 pracovalo 11.237,615 přepočtených zaměstnanců (7.950,654 pedagogických pracovníků a 3.286,961 nepedagogických pracovníků), z toho:

- ve školách a školských zařízeních zřízených Plzeňským krajem 4.268,427 přepočtených zaměstnanců, z toho 3.156,873 pedagogických pracovníků a 1.111,554 nepedagogických pracovníků;
- ve školách a školských zařízeních zřízených obcemi v Plzeňském kraji 6.969,188 přepočtených zaměstnanců, z toho 4.793,781 pedagogických pracovníků a 2.175,407 nepedagogických pracovníků.

Ve srovnání s rokem 2009 došlo k poklesu finančních prostředků na ONIV, což se projevilo snížením čerpání prostředků na učebnice, školní pomůcky a školní potřeby a na další vzdělávání pedagogických pracovníků.

4.3.8 Dotační programy vyhlášené Plzeňským krajem

- Výstavba víceúčelových hřišť s umělým povrchem a rekonstrukce povrchů tělocvičen a sportovních hal v Plzeňském kraji v roce 2010
- Podpora tělovýchovy a sportu v Plzeňském kraji v roce 2010
- Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež v roce 2010
- Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže a spolufinancování mezinárodních studijních programů v roce 2010
- Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci v roce 2010
- HANDICAP 2010

4.3.9 Základní školy

Ve školním roce 2009/2010 se některé základní školy zapojily do mezinárodních a rozvojových programů MŠMT:

- Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním v roce 2009
- Rozvojový program bezplatné přípravy začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU
- Rozvojový programu MŠMT na rok 2010 – Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání
- Rozvojový program „Vybavení škol pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru pro žáky se zdravotním postižením“

Tabulka č. 26: Zapojení základních škol do rozvojových a mezinárodních projektů

Poskytovatel	počet podaných projektů	počet úspěšných projektů	výše získaných finančních prostředků
ESF	0	0	
města	19	16	
Plzeňský kraj-OŠMS	4	4	
Plzeňský kraj-Odbor kultury	2	2	
Ministerstvo kultury	2	2	
Nadační fondy	1	0	
Celkem 2009/2010	28	24	1 656 500 Kč
z toho ZUŠ zřizované krajem	26	22	Kč
obcemi	2	2	Kč
soukromou osobou	0	0	Kč
Školní rok 2008/2009	14	14	655 000 Kč
Rozdíl	14	10	1 001 500

5 Výzkumné šetření

Posouzení účelného využívání finančních prostředků ve školách a školských zařízeních

Cílem výzkumného šetření byl stanovený výzkumný problém:

„Využívají školy a školská zařízení dostatečně finanční prostředky jak ze státního rozpočtu, tak i z jiných zdrojů?“.

Výzkum byl zaměřen na zjištění, jak využívají školy a školská zařízení v Plzeňském kraji finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu a i z jiných zdrojů.

5.1 Předpoklady

Před započítím práce byly na základě vlastních zkušeností vysloveny následující předpoklady, jejichž pravdivost se prostřednictvím výzkumného šetření buď potvrdí, či vyvrátí.

- **Spolupráce při tvorbě rozpočtu mezi OŠMS KÚ PK, OŠ ORP, zřizovateli a řediteli škol a školských zařízení je na dobré úrovni.**
- **System financování škol a školských zařízení ředitelům vyhovuje.**
- **Administrativa při tvorbě rozpočtu není obtížná.**
- **Školy a školská zařízení využívají možnosti financování i z jiných zdrojů.**

5.2 Hodnotící část

5.2.1 Předmět a rozsah hodnocení, hodnotící kritéria

Celkem bylo rozesláno 260 dotazníků, vyplněných se vrátilo 127, což je 48,8 %. Osloveni byli ředitelé/ředitelky škol a školských zařízení v Plzeňském kraji.

Ze 60 dotazníků pro mateřské školy se vyplněných vrátilo 35 (58,3 %), z 60 dotazníků pro základní a mateřské školy se vyplněných vrátilo 30 (50 %), z 60 dotazníků pro základní školy se vyplněných vrátilo 33 (55 %), z 60 dotazníků pro střední školy se vyplněných vrátilo 21 (35 %), z 20 dotazníků pro školská zařízení se vyplněných vrátilo 8 (40 %)

5.2.2 Indikátory a sledované jevy

- Spolupráce Odboru školství KÚ PK při tvorbě rozpočtu s řediteli škol a školských zařízení.
- Hodnocení této spolupráce řediteli škol a školských zařízení.
- Spolupráce zřizovatele a obce s rozšířenou působností se školami a školskými zařízeními v Plzeňském kraji.
- Čerpání škol a školských zařízení finančních prostředků z jiných zdrojů
- Mají školy a školská zařízení dostatek finančních prostředků.

5.2.3 Nástroje hodnocení, hodnotící stupnice

Vyslovené předpoklady měly potvrdit nebo vyvrátit vlastní dotazníky, které obsahovaly i otevřené otázky. Dotazník byl určen ředitelům/ředitelkám škol a školským zařízením v Plzeňském kraji a byl ověřen na 127 z nich.

Hodnotící stupnice:

ano

spíše ano

spíše ne

ne

nevím

Přesné vymezení jevů:

ano plně vyhovující, bez připomínek

spíše ano vyhovující s ojedinělými připomínkami

spíše ne částečně vyhovující

ne nevyhovující, nutno změnit

nevím nemohu posoudit

Položené otevřené otázky pro ředitele/ředitelky škol a školských zařízení:

1. Uveďte další zdroje, které využíváte pro financování školy:
2. Myslíte si, že by jiný systém financování byl pro Vaši školu výhodnější?
Pokud ano – navrhnete jaký:
3. Jaký je váš názor na rozdělení finančních prostředků pro pedagogy a pro nepedagogy?
4. Jak se projeví na vaší škole rozdělení finančních prostředků pro pedagogy a nepedagogy:

5.2.4 Výsledky výzkumného šetření

Ředitelé/ředitelky

Pro potřeby výzkumného šetření bylo elektronickou poštou osloveno 250 ředitelů/ředitelek škol a školských zařízení v Plzeňském kraji. Vyplněné dotazníky bylo možné zasílat zpět buď elektronickou poštou nebo písemně.

Z celkového počtu se vrátilo 127 vyplněných dotazníků, což činí 48,8 %.

Odpovědi na uzavřené otázky byly vyhodnoceny do celkové tabulky a posléze byla každá otázka vyhodnocena jednotlivě.

Odpovědi na otevřené otázky byly vyhodnoceny jednotlivě.

Vyhodnocení uzavřených otázek – celkový přehled

Tabulka č. 27: Vyhodnocení dotazníku – ředitelé/ředitelky škol a školských zařízení

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
1.	Máte přehled o tom, podle jakých právních norem se řídí financování škol a školských zařízení?	73	48	4	1	1
		57 %	38 %	3 %	1 %	1 %
2.	Vyhovuje Vám způsob financování škol a školských zařízení?	7	49	45	24	2
		6 %	39 %	35 %	19 %	2 %
3.	Máte možnost vyjádřit se ke způsobu financování školy?	30	38	41	18	0
		24 %	30 %	32 %	14 %	0 %
4.	Máte dostatek informací k tvorbě rozpočtu od pracovníků OŠMS KÚ PK?	60	44	19	1	3
		47 %	35 %	15 %	1 %	2 %

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
5.	Spolupracuje s vámi OŠMS KÚ PK?	78	42	5	2	0
		61 %	33 %	4 %	2 %	0 %
6.	Je spolupráce s vaší školou a OŠMS KÚ PK na dobré úrovni?	68	48	5	3	3
		54 %	38 %	4 %	2 %	2 %
7.	Je pro vás tvorba rozpočtu a další financování školy administrativně náročné?	21	51	45	9	1
		17 %	40 %	35 %	7 %	1 %
8.	Je pro vás práce s aplikací Kevis složitá?	7	12	57	51	0
		6 %	9 %	45 %	40 %	0 %
9.	Využíváte jiné zdroje pro financování škol?	65	18	24	20	0
		51 %	14 %	19 %	16 %	0 %
10.	Provádíte zpětnou kontrolu čerpání finančních prostředků?	108	13	5	0	1
		85 %	10 %	4 %	0 %	1 %
11.	Naplnujete fond odměn z hospodářského výsledku?	72	18	20	17	0
		57 %	14 %	16 %	13 %	0 %
12.	Jsou pro vaši školu nebo školské zařízení rozpočtem přidělené finanční prostředky dostatečné?	30	33	29	35	0
		24 %	26 %	23 %	27 %	0 %
13.	Je pro vaši školu rozpočtem přidělený limit zaměstnanců dostatečný?	27	34	41	24	1
		21 %	27 %	32 %	19 %	1 %
14.	Je dostatečný i pro plnění ŠVP?	22	36	44	21	4
		17 %	28 %	35 %	17 %	3 %

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
15.	Máte hodně přespočetných hodin?	63	11	10	42	1
		50 %	9 %	8 %	33 %	1 %
16.	Zúčastnili jste se někdy dohodovacího řízení?	74	1	5	47	0
		58 %	1 %	4 %	37 %	0 %
17.	Zúčastňujete se konzultací k rozpisu rozpočtu pořádaných KÚPK?	103	14	3	7	0
		81 %	11 %	2 %	6 %	0 %
18.	Zúčastňuje se vaše škola seminářů k čerpání finančních prostředků z jiných zdrojů?	62	27	21	17	0
		49 %	21 %	17 %	13 %	0 %
19.	Pomáhá vám váš zřizovatel řešit vaše mimořádné finanční problémy?	55	53	13	4	2
		43 %	42 %	10 %	3 %	2 %
20.	Jsou akceptovány Vaše požadavky na provoz vaší školy nebo školského zařízení?	36	69	16	6	0
		28 %	54 %	13 %	5 %	0 %
21.	Projednává s vámi OŠ ORP dostatečně návrh rozpočtu?	70	35	9	11	2
		55 %	28 %	7 %	9 %	2 %
22.	Je spolupráce s vaším zřizovatelem na dobré úrovni?	94	33	0	0	0
		74 %	26 %	0 %	0 %	0 %
23.	Máte dostatek informací k možnosti získávání finančních prostředků od zřizovatele?	76	41	9	1	0
		60 %	32 %	7 %	1 %	0 %

5.2.4.1 Vyhodnocení jednotlivých uzavřených otázek

1. Máte přehled o tom, podle jakých právních norem se řídí financování škol a školských zařízení?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
73	48	4	1	1
57 %	38 %	3 %	1 %	1 %

Většina oslovených respondentů má přehled dle jakých právních norem se řídí financování škol a školských zařízení. Pouze 4 % respondentů uvedlo, že tuto oblast nezná a 1 nedokáže posoudit.

2. Vyhovuje Vám způsob financování škol a školských zařízení?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
7	49	45	24	2
6 %	39 %	35 %	19 %	2 %

Způsob financování škol a školských zařízení vyhovuje 45 % respondentům, avšak 35 % spíše nevyhovuje a dokonce 19 % nevyhovuje.

3. Máte možnost vyjádřit se ke způsobu financování školy?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
30	38	41	18	0
24 %	30 %	32 %	14 %	0 %

Polovina respondentů má možnost se vyjádřit ke svému rozpočtu a druhá polovina uvedla, že tuto možnost nemá.

4. Máte dostatek informací k tvorbě rozpočtu od pracovníků OŠMS KÚ PK?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
60	44	19	1	3
47 %	35 %	15 %	1 %	2 %

Převážná většina oslovených respondentů má dostatek informací ke stanovení závazných ukazatelů – rozpočtu od pracovníků OŠMS KÚ PK., pouze 1 uvedl, že nemá a 15 % se informací nedostává.

5. Spolupracuje s vámi OŠMS KÚ PK?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
78	42	5	2	0
61 %	33 %	4 %	2 %	0 %

Převážná část oslovených ředitelů a ředitelek škol a školských zařízení uvádí, že odbor školství s nimi spolupracuje. Využívají osobní návštěvy, telefonický rozhovor, písemnou a elektronickou korespondenci a pořádané konzultační dny.

6. Je spolupráce s vaší školou a OŠMS KÚ PK na dobré úrovni?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
68	48	5	3	3
54 %	38 %	4 %	2 %	2 %

Spolupráci mezi OŠMS KÚ PK hodnotí ředitelé jako dobrou. Pouze 3 respondenti uvádí, že není dobrá a tři neví. Pro pracovníky odboru školství je velice pozitivní a zároveň zavazující výše uvedený fakt

7. Je pro vás tvorba rozpočtu a další financování školy administrativně náročné?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
21	51	45	9	1
17 %	40 %	35 %	7 %	1 %

Pouze 7% respondentů uvádí, že tvorba rozpočtu je administrativně nenáročná. Více jak polovina respondentů uvádí, že je pro ně administrativně náročná.

8. Je pro vás práce s aplikací Kevis složitá?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
7	12	57	51	0
6 %	9 %	45 %	40 %	0 %

Pouze sedm z oslovených ředitelů/ředitelky v uzavřených otázkách odpovědělo, že jim práce v systému Kevis nevyhovuje. V minulých letech byl tento systém považován za značně zatěžující a zbytečný.

9. Využíváte jiné zdroje pro financování škol?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
65	18	24	20	0
51 %	14 %	19 %	16 %	0 %

Za velmi pozitivní fakt lze považovat, že ředitelé využívají i jiných zdrojů financování škol. Pouze 16 % uvádí, že nevyužívají jiné zdroje financování pro svoji školu.

10. Provádíte zpětnou kontrolu čerpání finančních prostředků?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
108	13	5	0	1
85 %	10 %	4 %	0 %	1 %

Převážná většina si kontroluje zpětně čerpání finančních prostředků. Kontrolní činnost neprovádí pouze pět ředitelů škol. Jeden respondent neví.

11. Naplňujete fond odměn z hospodářského výsledku?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
72	18	20	17	0
57 %	14 %	16 %	13 %	0 %

57 % respondentů uvádí, že naplňuje fond odměn z hospodářského výsledku.

12. Jsou pro vaši školu nebo školské zařízení rozpočtem přidělené finanční prostředky dostatečné?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
30	33	29	35	0
24 %	26 %	23 %	27 %	0 %

Z uvedených dat vyplývá, že zda jsou finanční prostředky pro školu nebo školské zařízení dostatečné nebo nedostatečné je vyjádřeno v procentech na téměř stejné výši. Polovina respondentů uvádí, že přidělené finanční prostředky jsou dostatečné, druhá polovina uvádí opak.

13. Je pro vaši školu rozpočtem přidělený limit zaměstnanců dostatečný?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
27	34	41	24	1
21 %	27 %	32 %	19 %	1 %

Přidělený limit zaměstnanců je také přibližně ve všech odpovědích na stejné úrovni.

14. Je dostatečný i pro plnění ŠVP?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
22	36	44	21	4
17 %	28 %	35 %	17 %	3 %

Z uvedených dat vyplývá, že i tento údaj je na přibližně stejných hodnotách.

15. Máte hodně přespočetných hodin?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
63	11	10	42	1
50 %	9 %	8 %	33 %	1 %

Polovina ředitelů uvádí, že má hodně přespočetných hodin.

16. Zúčastnili jste se někdy dohodovacího řízení?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
74	1	5	47	0
58 %	1 %	4 %	37 %	0 %

Dohodovacího řízení se zúčastnilo 58%, nezúčastnilo 37 %.

17. Zúčastňujete se konzultací k rozpisu rozpočtu pořádaných KÚPK?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
103	14	3	7	0
81 %	11 %	2 %	6 %	0 %

18. Zúčastňuje se vaše škola seminářů k čerpání finančních prostředků z jiných zdrojů?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
62	27	21	17	0
49 %	21 %	17 %	13 %	0 %

Za velmi pozitivní fakt lze považovat, že se seminářů ředitelé zúčastňují.

19. Pomáhá vám váš zřizovatel řešit vaše mimořádné finanční problémy?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
55	53	13	4	2
43 %	42 %	10 %	3 %	2 %

Je zajímavé, že 2% respondentů neví, zda jim zřizovatel pomáhá řešit jejich mimořádně finanční problémy. Většina uvádí, že zřizovatel škole pomáhá a mimořádné finanční problémy řeší.

20. Jsou akceptovány Vaše požadavky na provoz vaší školy nebo školského zařízení?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
36	69	16	6	0
28 %	54 %	13 %	5 %	0 %

Pouze 5 % respondentů uvádí, že nejsou akceptovány jejich požadavky na provoz školy.

21. Projednává s vámi OŠ ORP dostatečně návrh rozpočtu?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
70	35	9	11	2
55 %	28 %	7 %	9 %	2 %

Většina respondentů uvádí, že ORP projednává se školami navrhovaný rozpočet.

22. Je spolupráce s vaším zřizovatelem na dobré úrovni?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
94	33	0	0	0
74 %	26 %	0 %	0 %	0 %

Je pozitivní, že žádný z respondentů neuvedl, že by spolupráce mezi ním a zřizovatelem byla na špatné úrovni.

23. Máte dostatek informací k možnosti získávání finančních prostředků od zřizovatele?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
76	41	9	1	0
60 %	32 %	7 %	1 %	0 %

Pouze jeden respondent uvádí, že nemá dostatek informací k získávání finančních prostředků.

5.2.4.2 Vyhodnocení otevřených otázek

1. Uveďte další zdroje, které využíváte pro financování školy:

Z uvedených dotazníků vyplynulo, že 118 (93 %) ředitelů škol a školských zařízení využívá i jiných zdrojů financování. 102 (80 %) škol a školských zařízení přijímá sponzorské dary. V oblasti mateřských škol převažuje využití školního ke zlepšení finanční situace. Základní školy v současné době čerpají finanční prostředky především z EU peníze školám, doplňkové činnosti, nadací, grantů, projektů MŠMT a z darů ze sféry podnikatelské (např. RWE a ČEZ). Střední školy získávají zejména finanční prostředky ze své hospodářské činnosti, produktivní činnosti žáků, OP VK, darů

a z doplňkové činnosti. 98 % škol a školských zařízení uvádí, že velkou měrou přispívají zřizovatelé. Z odpovědi vyplývá, že v některých případech zřizovatelé přispívají i na platy zaměstnanců škol.

2. Myslíte si, že by jiný systém financování byl pro Vaši školu výhodnější?

Pokud ano – navrhnete jaký:

20 % dotazovaných ředitelů škol uvádí, že školy by měly být financované na třídu a ne dle výkonů na jednoho žáka. Dále pak uvádí – škola jako samostatný právní objekt by měla dostávat příspěvek a sama pak rozhodla, jakým způsobem finanční prostředky využije – na provoz nebo na platy pedagogických a nepedagogických pracovníků. Školy by upřednostňovaly financování z jednoho zdroje. Získávání finančních prostředků z více zdrojů je pro některé školy značně administrativně náročné. 10 škol uvedlo jako nejlepší způsob financování přímo z MŠMT. Z uvedených odpovědí vyplynulo, že někteří ředitelé neznají systém financování školství. Uvádí, že při stanovování závazných ukazatelů pro daný rok nejsou zohledňovány specifika škol a školských zařízení. OŠMS KÚ PK při stanovování závazných ukazatelů projednává každou jednotlivou školu a školské zařízení individuálně. V případě specifik některé školy nebo školského zařízení se snaží rozpočet mimonormativně posílit. 18 ředitelů nevidí přínosné vyhlášení rozvojových programů ze strany MŠMT. Současný systém financování přináší výhody pouze pro nově nastupující kvalifikované absolventy škol (zvláště pak v MŠ). Naopak zcela nic nepřináší pro pedagogy, kteří již ve školství působí delší dobu. Plat nastupujícího pedagoga je někdy větší než plat pedagoga před důchodem. 57 % ředitelů je spokojeno s financováním jejich škol. 23 % neví, zda jiné financování by bylo lepší. 26 % si myslí, aby byl školní rok totožný s rozpočtovým rokem.

3. Jaký je váš názor na rozdělení finančních prostředků pro pedagogy a pro nepedagogy?

75 % ředitelů uvedlo, že dělení finančních prostředků pro pedagogické a nepedagogické pracovníky jim přinese značnou administrativní zátěž.

V minulých letech si každý ředitel sám mohl rozdělit přidělené finanční prostředky. Ředitelé vnímají rozdělení negativně. Pro ředitele škol je efektivnější čerpat finanční prostředky z jednoho zdroje a dohromady. Ředitel je především i manažer a měl by dokázat maximálně efektivně tyto prostředky rozdělit sám. Pouze 5 % ředitelů uvedlo, že rozdělení finančních prostředků jim vyhovuje. 20 % ředitelů se nevyjádřilo.

4. Jak se projeví na vaší škole rozdělení finančních prostředků pro pedagogy a nepedagogy:

Ředitelé uvedli, že z důvodu rozdělení finančních prostředků např. snížili osobní příplatek nebo zcela odňali, snížili úvazky a v některých případech snížili počty nepedagogických pracovníků. Ohodnocení zaměstnanců podle výkonnosti nebude možné, protože nebude dostatek na nenárokové složky platu. 26 % ředitelů má příslib od zřizovatele, že jim dofinancuje chybějící finanční prostředky.

5.3 Správnost předpokladů

- Spolupráce při tvorbě rozpočtu mezi OŠMS KÚ PK, OŠ ORP, zřizovateli a řediteli škol a školských zařízení je na dobré úrovni.

Provedený výzkum potvrdil dobrou spolupráci mezi řediteli škol a školských zařízení a OŠMS KÚ PK, OŠ ORP a zřizovateli. Ředitelé mají zájem o konzultace, které pořádá OŠMS KÚ PK několikrát ročně. Konzultací konaných na začátku kalendářního roku pro všechny ředitele škol a školských organizací v Plzeňském kraji se zúčastňují také ekonomičtí pracovníci. Konzultace jsou zaměřené k tvorbě rozpočtu a jsou zde sdělovány veškeré potřebné informace. V Instrukcích vydávaných OŠMS KÚ PK každých 14 dnů, jsou uváděny případné legislativní změny čím je informovanost ředitelů zajištěna.

- Systém financování škol a školských zařízení ředitelům vyhovuje.

Systém financování ředitelům škol a školských zařízení vyhovuje. Úloha ředitele v procesu řízení školy je nezastupitelná. Vyplývá z ní mnoho úkolů. Patří mezi ně například: image a prezentace školy, vedení pracovního týmu, řízení vně vzdělávacího procesu a ekonomické zajištění školy. Ředitelé, v dnešní době nemohou být jen dobrými pedagogy, ale musí být i velmi dobrými manažery. Na způsob financování jsou různé názory. Někteří ředitelé uvádějí, že jim současný normativní způsob vyhovuje, jiní by preferovali financování na třídu. Největší problém s financování „na žáka“ mají malé školy, které jsou v oblastech s malou hustotou obyvatelstva. Z kontrol, které provádějí pracovníci OŠMS K Ú PK, vyplývá, že ne každý ředitel má v oblasti financování své školy znalosti na požadované úrovni.

- Administrativa při tvorbě rozpočtu není obtížná.

Současná administrativa při tvorbě rozpočtu ředitele nezatěžuje a není obtížná. Ředitelé škol zpracovávají množství dat pro různé instituce. OŠMS K Ú PK se snaží ředitele škol a školských zařízení při tvorbě rozpočtu zatěžovat administrativou jen minimálně. Veškerá data pro zpracování rozpočtu jsou získávána systémem KEVIS. Ačkoliv v minulosti ředitelům systém nevyhovoval, dnes se stal nedílnou součástí jejich práce při získávání podkladů k tvorbě závazných ukazatelů. Při kontrolní činnosti se někdy setkáváme s tím, že uvedená data jsou nesprávná. Ředitelé z podkladů dokumentace školy vykazují chybný počet žáků nebo dětí. Tím se dopouštějí porušení rozpočtové kázně a pak musí finanční prostředky zpětně vrátit.

- Školy a školská zařízení využívají možnosti financování i z jiných zdrojů.

Tento předpoklad se potvrdil především v oblasti čerpání finančních prostředků od zřizovatele – 100 %. Pro školy a školská zařízení jsou finance získané od zřizovatele nejdostupnější. Pokud ředitelé čerpají finanční prostředky z jiných zdrojů, zejména z projektů EU a grantů, je to spojeno, z jejich z jejich pohledu, s velmi náročnou administrativou. Proto se v této oblasti předpoklad potvrdil pouze částečně – 68 %.

ZÁVĚR

Výše finančních prostředků, které má vedení škol a školských zařízení k dispozici, je jedním z limitujících prvků, které určují nejen činnost, ale také úspěšnost školy a školského zařízení.

Přidělování finančních prostředků z MŠMT ČR na základě normativů vnímá většina ředitelů jako vhodné. Přesto se vyskytují problémy, které však vyplývají z demografického vývoje mladé generace. Poklesy žáků určitých věkových skupin se projeví ve snižování počtu žáků ve třídách, a tím dojde i ke snižování rozpočtu. V současné době se tento problém projevuje zejména na středních školách. Řešení spočívá především ve slučování škol, někdy může dojít i ke zrušení školy.

V práci jsou uvedeny i další možnosti získávání finančních prostředků. Aktuální jsou různé projekty spolufinancování z ESF. Poměrně náročná administrativa s nimi spojená někdy tuto možnost omezuje.

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje poskytují různými formami metodickou pomoc v ekonomické oblasti nejen těm školám a školským zařízením, jejichž je zřizovatelem, ale i ostatním. Také kontrola správnosti efektivního využívání finančních prostředků ze státního rozpočtu tvoří jednu z hlavních činností OŠMS KÚ PK.

Jak vyplývá z cíle předkládané závěrečné bakalářské práce, mohla by pomoci zejména začínajícím ředitelům škol a školských zařízení orientovat se v ekonomické oblasti.

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje by mohl využít poznatky vyplývající z výzkumného šetření v zaměření své metodické činnosti, kterou školám a školským zařízením poskytuje.

Seznam použité literatury

ZEMAN, P., FORMAN, L.: *Studium pro ředitele škol a školských zařízení. Financování školy*. 2. vyd. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2006. 84 s.

ZEMAN, P., *Kvalifikační studium pro ředitele škol a školských zařízení. Praha* NIDV 2010. 58 s.

VALENTA, J.: *Financování a rozpočet školy*. 1. vyd. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-1

VALENTA, J.: *Právní rámec řízení škol a školských zařízení*. 1. vyd. Karviná: Paris. 2010, 342 s. ISBN 80-87173-06-9

HLAČINA, T.: *Řízení ekonomiky školy*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, s.r.o. 92 s. ISBN 80-7314-182-0

MŠMT ČR: *Školská reforma pokračuje: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2008. Díl I. Praha: Nakladatelství Tauris, 2009. 121 s. ISBN 978-80-211-0584-3*

INTERNETOVÉ ZDROJE

KÚ PK: *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Plzeňském kraji ve školním roce 2009/2010* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=41360>>

KÚ PK: *Oblast ekonomická. Rozpis rozpočtu přímých výdajů ve školství na rok 2011* [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.plzensky-kraj.cz/article.asp?itm=38375>>

KÚ PK: *Oblast ekonomická. Rozpis rozpočtu přímých výdajů ve školství na rok 2011* [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.plzensky-kraj.cz/article.asp?itm=41053>>

ŠVANCAR, R.: *Neradostný obraz školského rozpočtu 2010*. Učitelské noviny [online]. 2009 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2020>>

ŠVANCAR, R.: *Vize: Jaké by mělo být školství do 15 let*. Učitelské noviny [online]. 2009 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2282>>

DOSKOČILOVÁ, A.: *Financování školství v ČR (Bakalářská práce)*. 2009 [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/auth/th/212659/esf_b/Bakalarska_prace.pdf>

MŠMT ČR: *RgŠ ÚSC a soukromé školství. Rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ ÚSC na rok 2010 v úrovni MŠMT – KÚ* [online]. 2009 [cit. 2011-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/principy-rozpisu-rozpocetu-a-rozpis-rozpocetu-primych-vydaju>>

MŠMT ČR: *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-cr>>

MŠMT ČR: *Principy rozpisu rozpočtu a rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2010 v úrovni MŠMT – KÚ* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozpocet>>

MŠMT ČR: *Vzdělávání. Základní školství – dotace/rozvojové programy* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/dotace-granty-1>>

MŠMT ČR: *Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2007 [cit. 2011-02-24]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf>

LEGISLATIVA

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím nového školského zákona, v platném znění

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění

Zákon č. 487/2009 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2010

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška MŠMT ČR č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých
náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění

Vyhláška MŠMT ČR č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění
pozdějších předpisů

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DDM	dům dětí a mládeže
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
HDP	hrubý domácí produkt
ICT	informační a komunikační technologie
IF	investiční fond
IV	investiční výdaje
JPD 3	Jednotný programový dokument pro Cíl 3
KEVIS	krajský evidenční systém
KÚ PK	Krajský úřad Plzeňského kraje
KÚ	krajský úřad
KZÚV	krajské zařízení ústavní výchovy
MP	mzdové prostředky
MŠ	mateřská škola
MŠ a ZŠ	mateřská škola a základní škola
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NIV	neinvestiční výdaje
OECD	Organization for Economic Cooperation Development
ONIV	ostatní neinvestiční výdaje
OON	ostatní osobní náklady
OP RLZ	Operační program rozvoje lidských zdrojů
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
ORP	obec s rozšířenou působností
OŠ ORP	odbor školství obce s rozšířenou působností

OŠMS KÚ PK	Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje
OŠMS	odbor školství, mládeže a sportu
PO	příspěvková organizace
PZ	počet zaměstnanců
RF	rezervní fond
RgŠ	regionální školství
Sb.	Sbírka zákonů
SŠ	střední škola
SVČ	středisko volného času
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
ÚSC	územně samosprávné celky
VOŠ	vyšší odborná škola
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník pro ředitele škol

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,
dovoluji si Vás požádat o pomoc při zpracování výzkumného šetření, které bude součástí mé závěrečné bakalářské práce na téma „Možnosti financování škol a školských zařízení v Plzeňském kraji“. Následné vyhodnocení vyplněných dotazníků bude použito pro mé studijní potřeby a zároveň doufám, že zjištěná fakta přispějí ke zlepšení úrovně výše uvedených činností odboru školství. Děkuji předem za Vaši ochotu a spolupráci.

Helena Matěchová
OŠMS KÚ Plzeňského kraje

Vhodnou odpověď, prosím, označte X

Jste ředitelem/kou:

Mateřské školy		Základní školy a mateřské školy	
Základní školy		Základní umělecké školy	
Střední školy		Domu dětí a mládeže	

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
1.	Máte přehled o tom, podle jakých právních norem se řídí financování škol a školských zařízení?					
2.	Vyhovuje Vám způsob financování škol a školských zařízení?					
3.	Máte možnost vyjádřit se ke způsobu financování školy?					
4.	Máte dostatek informací k tvorbě rozpočtu od pracovníků OŠMS KÚ PK?					
5.	Spolupracuje s vámi OŠMS KÚ PK?					
6.	Je spolupráce s vaší školou a OŠMS KÚ PK na dobré úrovni?					
7.	Je pro vás tvorba rozpočtu a další financování školy administrativně náročné?					
8.	Je pro vás práce s aplikací Kevis složitá?					
9.	Využíváte jiné zdroje pro financování škol?					
10.	Provádíte zpětnou kontrolu čerpání finančních prostředků?					

11.	Naplňujete fond odměn z hospodářského výsledku?					
12.	Jsou pro vaši školu nebo školské zařízení rozpočtem přidělené finanční prostředky dostatečné?					
13.	Je pro vaši školu rozpočtem přidělený limit zaměstnanců dostatečný?					
14.	Je dostatečný i pro plnění ŠVP?					
15.	Máte hodně přespočetných hodin?					
16.	Zúčastnili jste se někdy dohodovacího řízení?					
17.	Zúčastňujete se konzultací k rozpisu rozpočtu pořádaných KÚPK?					
18.	Zúčastňuje se vaše škola seminářů k čerpání finančních prostředků z jiných zdrojů?					
19.	Pomáhá vám váš zřizovatel řešit vaše mimořádné finanční problémy?					
20.	Jsou akceptovány Vaše požadavky na provoz vaší školy nebo školského zařízení?					
21.	Projednává s vámi OŠ ORP dostatečně návrh rozpočtu?					
22.	Je spolupráce s vaším zřizovatelem na dobré úrovni?					
23.	Máte dostatek informací k možnosti získávání finančních prostředků od zřizovatele?					